

Osnovna škola Pojišan, Split

Pisani praktični rad

**Mogućnosti unapređivanja volonterskog djelovanja
u osnovnoj školi**

Pripravnik: Ivo Puljek, magistar povijesti i pedagogije

Mentorica: Deana Gaić Kaličanin, dipl. pedagog

Split, siječanj 2020.

1. UVOD	3
2. O VOLONTIRANJU	4
2.1. Volontiranje u Hrvatskoj	4
2.2. Infrastruktura u području volonterstva u RH	5
2.3. Volonterske nagrade	6
2.4. Važnost školskog volontiranja	7
2.5. Odgoj za volontiranje	8
3. CILJEVI I SVRHA RADA	9
4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	10
4.1. Prikupljanje podataka i uzorak	10
4.2. Obrada i analiza podataka	10
5. REZULTATI	11
5.1. Stavovi učenika o volontiranju (četvrti i peti razredi) - Analiza upitnika	11
5.1.1. Stavovi o volontiranju/volonterima.....	12
5.1.2. Stavovi o volontiranju i spol ispitanika.....	14
5.1.3. Stavovi o volontiranju i razred.....	14
5.1.4. Stavovi o volontiranju i opći uspjeh.....	15
5.2. Stavovi učenika o volontiranju (šesti, sedmi i osmi razredi) - Analiza upitnika	16
5.2.1. Stavovi o volontiranju/volonterima.....	18
5.2.2. Stavovi o volontiranju i spol.....	20
5.2.3. Stavovi o volontiranju i razred.....	22
5.2.4. Stavovi o volontiranju i opći uspjeh.....	23
5.2.5. Stavovi o volontiranju i funkcija u razredu.....	24
5.3. Stavovi nastavnog i stručnog osoblja o volontiranju - analiza upitnika	25
5.3.1. Stavovi o volontiranju/volonterima.....	26
5.3.2. Stavovi o volontiranju i dob.....	28
5.3.3. Stavovi o volontiranju i skupina predmeta.....	29
5.3.4. Stavovi o volontiranju i volontersko iskustvo.....	30
5.3.5. Razlozi zbog kojih se malo volontira u RH.....	31
5.3.6. Aktivnosti za unaprjeđenje volontiranja i motiviranja građana na volontiranje.....	33
5.3.7. Provođenje i promicanje volonterstva u školama.....	34
6. ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG MJERA ZA UNAPRJEĐENJE RADA	36
7. PRILOZI	38
8. LITERATURA	49

„Volunteering is no longer seen as a 'nice-to-have' optional extra, but as the must-have building block of communities and civil society.“

(Volontiranje danas više nije samo jedna od mogućih opcija, već je jedan od neizbježnih elemenata u izgradnji zajednica i civilnog društva.) – Elizabeth Burns, President, International Association for Volunteer Effort (IAVE)

1. UVOD

Volontiranje je aktivnost čiji se značaj i uloga u društvu tek treba prepoznati, a posebice njegov doprinos zajednici. Volonteri su najvažniji, a možda i najdragocjeniji resurs mnogih nevladinih organizacija, udruga, ali i društva općenito. Volonterski rad dragocjen je i nemjerljiv i od njega koristi imaju svi bez obzira na dob, spol, vjeru, naciju ili socijalni položaj. Njime podižemo svijest o problemima svojih sugrađana i okruženja u kojem živimo, a ostvareni rezultati podižu kvalitetu življenja u zajednici. Također povećava broj društveno aktivnih građana, njihovu ulogu i razinu cjelokupne participacije civilnog društva u društvenom razvoju, pridonosi usvajanju humanih vrijednosti kao stila života te povećanoj socijalnoj uključenosti građana. U svim svojim oblicima, volonterstvo ima vrlo važnu ulogu u društvima širom Europske unije. Volonteri su uključeni u širok raspon aktivnosti kao što su obrazovanje i pružanje usluga, međusobna pomoć ili samopomoć, zastupanje, provođenje kampanja, upravljanje te društvene i ekološke akcije. Tako je važnost i značaj volontiranja istaknuta u očekivanjima međupredmetne teme Građanskog odgoja i obrazovanja.

U školskoj godini 2018./2019. Osnovnu školu Pojišan pohađalo je ukupno 557 učenika i učenica u 29 razrednih odjeljenja i 2 posebna razredna odjela. Iz kvantitativne i kvalitativne analize odgojno-obrazovnih rezultata te realizacije školskog kurikulumu prethodne školske godine utvrđene su aktivnosti Učeničkog vijeća škole koje je bilo angažirano u većem broju volonterskih aktivnosti od kojih izdvajamo uključenost učenika i nastavnika u projekte „Pokaži mi kako“ te „Volontiranje u školi“ u suradnji s Forumom za slobodu odgoja. Učeničko vijeće škole uspješno je organiziralo humanitarni božićni turnir, novogodišnji koncert, prodajnu kućicu „Škola od srca“ i volonterske aktivnosti prikupljanja proizvoda za Centar za beskućnike/-ice udruge MoSt što je pridonijelo boljem ozračju škole i komunikaciji između učenika, nastavnika i osoblja škole.

Svrha ovog rada bila je ispitati stavove učenika, učitelja, stručnih suradnika i ravnatelja o volontiranju kako bi se unaprijedio ovaj segment odgojno-obrazovne djelatnosti s obzirom na dosad postignute rezultate. U skladu s tim provedeno je istraživanje među učenicima četvrtih, petih, šestih, sedmih i osmih razreda te odgojno-obrazovnim djelatnicima kako bi se nove volonterske aktivnosti mogle planirati u školskom kurikulumu i školskom preventivnom programu s ciljem razvoja socijalnih vještina i socijalno prihvatljivog ponašanja, poticanja osobnog razvoja, građanskog odgoja i obrazovanja, promicanja solidarnosti, empatije, kvalitete života i rada u školi i lokalnoj zajednici.

2. O VOLONTIRANJU

2.1. Volontiranje u Hrvatskoj

Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13) definira volontiranje kao *dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju* usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje. Iako pod volontiranje ubrajamo svako dobrovoljno aktivno sudjelovanje u aktivnostima političkih, vjerskih, javnih i neprofitnih organizacija te neformalnih građanskih inicijativa i interesnih grupa, kad nema potraživanja financijske dobiti za obavljene rad, Zakon naglašava važnost organiziranog volontiranja, s ciljem zaštite korisnika volontiranja, ali i samih volontera, koji u procesu volontiranja trebaju mentorstvo i podršku. Tek na taj način volontiranje može biti kvalitetno, na zadovoljstvo svih uključenih strana.

Slika 1. Dionici u procesu volontiranja

Na području RH, volonterske aktivnosti uglavnom se provode u sklopu organizacija civilnog društva (više od 80% svih volonterskih aktivnosti)¹ te javnih ustanova (najčešće ustanove zdravstvene i socijalne skrbi; oko 10% svih volonterskih aktivnosti) koje uključivanjem volontera šire svoje djelatnosti te podižu kvantitetu i kvalitetu postojećih aktivnosti i usluga. Broj građana koji se uključuje u volontiranje raste iz godine u godinu te je u 2018. godini u različitim volonterskim aktivnostima sudjelovalo 62 699 građana, najviše njih (oko 50%) su bili mladi u dobi od 18 do 30 godina. Mlađih od 15 godina je bilo tek 8%.

¹ Izvor: Komparativna statistika volontiranja 2017.-2018., Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (<https://mdomsp.gov.hr/>).

2.2. Infrastruktura u području volonterstva u RH

Kraj 90-ih godina donio je u Hrvatskoj razvoj organizacija civilnog društva koje se počinju specijalizirati za podršku u razvoju volonterstva u lokalnim zajednicama. Do sredine 2000-ih godina, u četiri najveća hrvatska grada (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek) započeli su s djelovanjem regionalni volonterski centri, koji čine značajan segment volonterske infrastrukture. Od donošenja Zakona o volonterstvu, započeta je i suradnja s ministarstvom nadležnim za provedbu Zakona (danas je to Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku) te zajednička izgradnja decentraliziranog modela civilno-javnog partnerstva u razvoju volonterstva.

Regionalni volonterski centri djeluju u području promocije i razvoja volonterstva - u prilagodbi zakonodavnih okvira vezanih za volonterstvo (kroz sudjelovanje u radu Nacionalnog odbora za razvoj volonterstva, kao savjetodavnog tijela Vlade RH), u razvoju postojećih i uspostavljanju novih praksi u području volonterstva koje uključuju različite dionike (npr. razvoj novih oblika volontiranja kao što su školsko volontiranje, korporativno volontiranje, krizno volontiranje, inkluzivno volontiranje, volonturizam, itd.). U suradnji s 15-ak lokalnih volonterskih centara, regionalni volonterski centri također pružaju usluge informiranja, savjetovanja i educiranja volontera i organizatora volontiranja; povezuju potencijalne volontere s organizacijama koje traže volonter; organiziraju promotivne kampanje u svojim lokalnim zajednicama te nacionalnu kampanju „Hrvatska volontira“; izrađuju i tiskaju publikacije iz područja volonterstva te provode istraživanja na području volonterstva.

Hrvatski centar za razvoj volonterstva (HCRV) krovna je organizacija za područje volonterstva. Osnovan je 2008. godine s ciljem razvoja volonterstva u RH kroz promociju i zagovaranje vrijednosti volonterstva, utjecaj na javne politike i pravno okruženje, uspostavljanje i praćenje standarda kvalitete rada volonterskih centara, kreiranje kvalitetnih edukacijskih programa u području volonterstva, postavljanje standarda kvalitete u provedbi volonterskih programa, iniciranje i afirmaciju inovativnih politika u razvoju volonterstva.

2.3. Volonterske nagrade

Kako bi se istaknuo značaj volontiranja u izgradnji bolje i humanije zajednice, 2007. godine ustanovljena je Državna nagrada za volontiranje, koju dodjeljuje Vlada RH u četiri kategorije: fizičkoj osobi volonteru/-ki godine, fizičkoj osobi koordinatoru/-ici volontera, pravnoj osobi – organizatoru volontiranja te inovativne prakse u volontiranju. Također, svaki regionalni te većina lokalnih volonterskih centara također povodom Međunarodnog dana volontera 5. prosinca dodjeljuju svoje nagrade najzaslužnijim volonterima i organizatorima volontiranja. Nerijetko su dobitnici ovih nagrada upravo osnovne i srednje škole i njihovi volonteri. Dodatno, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva od 2012. godine nagrađuje volonterske inicijative djece i inovativne modele razvoja volonterstva i društvenog angažmana mladih nagradom "Otisak srca". Natječaj je namijenjen:

- učenicama i učenicima osnovnih i srednjih škola koji prepoznaju probleme svoje škole i lokalne zajednice i žele nešto promijeniti ulaganjem vlastitog vremena, znanja i sposobnosti te koji žele osmisliti, organizirati i provoditi volonterske akcije i na taj se način uključivati u rješavanje problema u školi, lokalnoj zajednici i svijetu
- svima koji svakodnevno rade s učenicama i učenicima u sustavu formalnog obrazovanja (učitelji, nastavnici, profesori, pedagozi, psiholozi, ravnatelji, itd.) koji svojim znanjem i iskustvom mogu pomoći u osmišljavanju i provedbi volonterskih aktivnosti; koji vlastitim primjerom ohrabruju mlade na uključivanje u aktivnosti koje rezultiraju većim zdravstvenim, socijalnim i ekološkim standardima, mogućnošću ostvarenja potencijala svih članova lokalne zajednice (učenici, roditelji, građani), stvaranjem boljih životnih prilika te općenito većom kvalitetom života;
- roditeljima učenica i učenika osnovnih i srednjih škola koji su zainteresirani za ono što rade njihova djeca i koji žele shvatiti važnost uključivanja njihove djece u izvanškolske aktivnosti i podržavati ih u nastojanju da ostvare planirane ciljeve; koji su svjesni problema koji postoje u školi i lokalnoj zajednici i koji smatraju da se zajedničkim snagama problemi mogu ukloniti i/ili smanjiti².

²Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva – natječajna dokumentacija za nagradu „Otisak srca“ 2017. (<https://zaklada.civilnodrustvo.hr/tender/razvoj-volonterstva/2017-08-16>)

2.4. Važnost školskog volontiranja

Zakon o volonterstvu smatra kako je djecu i mlade koju su u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske u neformalnim oblicima učenja potrebno upoznati s vrijednostima volontiranja te samim značajem i njegovom ulogom. Potrebno im je omogućiti stjecanje iskustva kroz aktivnosti volontiranja posebice u sklopu međupredmetnih tema Građanski odgoj i obrazovanje te Osobni rast i razvoj, razvijati društvenu solidarnost i pripremati učenike za aktivno građanstvo. Volonterski programi unutar škola kao i školski volonterski klubovi bi trebali podupirati primjenu građanskog odgoja koji omogućuje osposobljavanje učenika za ulogu aktivnog građanina u društvu.

Školsko volontiranje predstavlja koncept u kojem škole, kao odgojno-obrazovne ustanove mogu promicati, poticati i organizirati volontiranje. U ulozi promicatelja vrijednosti volonterstva škola može na različite načine svojim učenicima, njihovim roditeljima, ali i djelatnicima prenijeti vrijednosti kao što su mir, solidarnost, empatija, sloboda izbora, odgovornost, suradnja, ljudska prava i slično. Kao poticatelj volonterstva škola može informirati učenike o vrijednostima i mogućnostima volontiranja te pružiti podršku učenicima pri organiziranju volonterskih aktivnosti unutar i izvan škole. Škole mogu i organizirati volontiranje na način da pripremaju, organiziraju i prate volonterske aktivnosti u školi ili lokalnoj zajednici. Takve volonterske aktivnosti škola može organizirati za svoje učenike, njihove roditelje ili volontere iz zajednice.³

Nacrt prijedloga Nacionalnog programa za razvoj volonterstva (2015.)⁴ prepoznao je obrazovanje za volontiranje i kulturu volontiranja kao ključni prioritet. Nacionalni program za mlade (2014.)⁵ aktivno potiče sudjelovanje mladih u društvu, volontiranje, društvenu odgovornost, razvoj kompetencija u prvom redu socijalne i građanske kompetencije, razvijanje osobnosti i pripadnosti zajednici.

Uključivanje djece i mladih u volonterske aktivnosti koje su primjerene njihovoj dobi, tjelesnom i emocionalnom stupnju odličan je način da se oni osjete produktivnima i da ih se uvaži kao aktivne članove zajednice. *Okvir nacionalnoga kurikulumu (2017) predstavlja krovni nacionalni kurikulumski dokument u kojem je određena vizija mlade osobe kao one koja u punoj mjeri ostvaruje osobne potencijale, osposobljena je za nastavak obrazovanja, rad i cjeloživotno*

³https://vcos.hr/files/pdf/generacija_za_v_finalno_final_2019.pdf

⁴<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1532>

⁵<https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/mladi-i-volonterstvo/mladi-9015/nacionalni-program-za-mlade-9024/9024>

učenje, njezin odnos prema drugima počiva na uvažavanju dobrobiti drugih te aktivno i odgovorno sudjeluje u zajednici (ONK, 2017, str. 11-12).⁶

Okvir nacionalnog kurikuluma osobitu pozornost pridaje znanju, solidarnosti, identitetu, odgovornosti, integritetu, poštivanju, zdravlju i poduzetnosti, a sve to nastavljajući se na Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće osnovno i srednjoškolsko obrazovanje iz 2011. godine. Još jedan bitan dokument koji je važan za volontiranje je Kurikulum za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje (GOO) za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj (2019). *Navedeni dokument izrijekom navodi da su odgovornost, ljudsko dostojanstvo, sloboda, ravnopravnost i solidarnost temeljne vrijednosti koje se promiču ovom međupredmetnom temom. U tom smislu, volontiranje, kao horizontalnu aktivnost možemo promatrati i kao sastavni dio sadržaja GOO-a, ali i kao (jedan od) alata i mehanizama za provedbu pojedinih elemenata (vrijednosti) i sadržaja GOO-a.⁷*

Unatoč svim politikama nužno je i dalje raditi na promociji volonterstva kao nečeg prihvatljivog i poželjnog u društvu jer nažalost broj volontera i volonterskih sati u odnosu na broj stanovnika Republike Hrvatske i dalje zaostaje u odnosu na druge zemlje Europske unije.

2.5. Odgoj za volontiranje

Zakon o volonterstvu⁸ volontiranjem u punom smislu riječi smatraju dobrovoljne aktivnosti osoba starijih od 15 godina. Djeca u osnovnoj školi i mlađi od 15 godina mogu se uključiti u tzv. odgoj za volontiranje, pod sljedećim uvjetima⁹:

- 1) Organizator volontiranja može biti odgojno-obrazovna ustanova, ustanova socijalne skrbi ili druga pravna osoba koja organizira volontiranje u odgojne i obrazovne svrhe uz suglasnost nadležnih tijela državne uprave, odgojno-obrazovnih ustanova ili ustanova socijalne skrbi.
- 2) Organizator volontiranja obavezno pribavlja pisanu suglasnost zakonskog zastupnika ili zastupnice maloljetne volonterke ili volontera.
- 3) Maloljetnicima mlađima od 15 godina nije dopušteno obavljati volonterske aktivnosti ili usluge u razdoblju između 23 sata i 6 sati.
- 4) Volonteri mlađi od 15 godina mogu prestati obavljati volonterske aktivnosti u bilo kojem trenutku bez suglasnosti, ali uz znanje zakonske zastupnice ili zastupnika.

⁶https://vcos.hr/files/pdf/generacija_za_v_finalno_final_2019.pdf

⁷https://vcos.hr/files/pdf/generacija_za_v_finalno_final_2019.pdf

⁸Zakon o volonterstvu (NN, 58/07, 22/13).

⁹Zakon o volonterstvu (NN, 58/07, 22/13).

3. CILJEVI I SVRHA RADA

Osnovni je cilj ovog stručnog rada ispitati stavove učenika i nastavnog i stručnog osoblja škole o volontiranju te na temelju dobivenih rezultata dati preporuke za unaprjeđenje volonterskih aktivnosti u školi.

Od svih učenika smo htjeli saznati i prethodna iskustva u volontiranju, ali i uključivanju u različite filantropske aktivnosti (primjerice sudjelovanje u prikupljanju donacija za potrebite), što u samoj definiciji nije volontiranje, već hvalevrijedna pomagačka aktivnost koja razvija empatiju kod djece.

Starije učenike (od 6. do 8. razreda) smo pitali i žele li se u budućnosti uključiti u volontiranje te smatraju li uopće volontiranje važnom društvenom aktivnosti.

Od nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja smo htjeli saznati prethodna iskustva u volontiranju, kao i njihove stavove o tome kako unaprijediti volontiranje i kako općenito motivirati građane na volontiranje. Također, zanimalo nas je i što misle konkretno o volonterskim aktivnostima unutar škole te dobrobitima koje volontiranje može donijeti volonterima, školi i društvu općenito.

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

4.1. Prikupljanje podataka i uzorak

Ciljana populacija u ovom istraživanju su učenici od 4. do 8. razreda te nastavno i stručno osoblje OŠ Pojišan. Ukupno su ispitana 123 učenika od 4. do 5. razreda, 185 učenika od 6. do 8. razreda (ukupno 308 učenika) te 40 zaposlenika škole. Ispitani su svi učenici te svi zaposlenici škole u direktnom radu s učenicima koji su se zatekli u školi za vrijeme provedbe ankete (u svibnju i lipnju 2019. godine).

Za potrebe istraživanja izrađena su tri različita upitnika – jedan za učenike 4. i 5. razreda (koji se sastojao od 4 općenita pitanja i 11 pitanja u obliku skale slaganja), jedan za učenike od 6. do 8. razreda (koji se sastojao od 16 općenitih pitanja i 13 pitanja u obliku skale slaganja) te jedan za nastavno/stručno osoblje škole (koji se sastojao od 6 općenitih pitanja i 50 pitanja u obliku skale slaganja podijeljenih u četiri dijela).

4.2. Obrada i analiza podataka

Pri testiranju povezanosti spola ispitanika s njihovim stavovima o volontiranju i volonterima te s njihovim osobnim iskustvom u volontiranju hipoteza koristili smo dvije parametrijske procedure – t-test i analizu varijance (ANOVA). T-test smo koristili za testiranje statističke značajnosti razlike prosječnih rezultata na skalama između dvije skupine (primjerice muški i ženski ispitanici). Za testiranje statističke značajnosti razlike prosječnih rezultata na skalama između više različitih skupina (npr. različite dobne skupine nastavnika) korištena je analiza varijance (ANOVA). Svi rezultati dodatno su provjereni neparametrijskim testovima (Mann-Whitneyjev U test za dvije skupine i Kruskal-Wallisova metoda za više skupina). Sve analize su rađene uz pomoć programskog paketa SPSS v26.

5. REZULTATI

5.1. Stavovi učenika o volontiranju (četvrti i peti razredi) - Analiza upitnika

Upitnik su ispunila ukupno 123 učenika četvrtih i petih razreda. Njihove stavove usporedili smo i s njihovim sociodemografskim obilježjima (spol), s razredom koji pohađaju te s njihovim općim uspjehom. Detaljnije: Tablica 1.

Razred	Četvrti	47, 15 %
	Peti	52,85%
Spol	M	53,66%
	Ž	46,34%
Opći uspjeh	Odličan	79,67%
	Vrlo dobar	16,26%
	Dobar	4,07%
	Ukupno ispitanih učenika (četvrti i peti razred)	123 (100%)

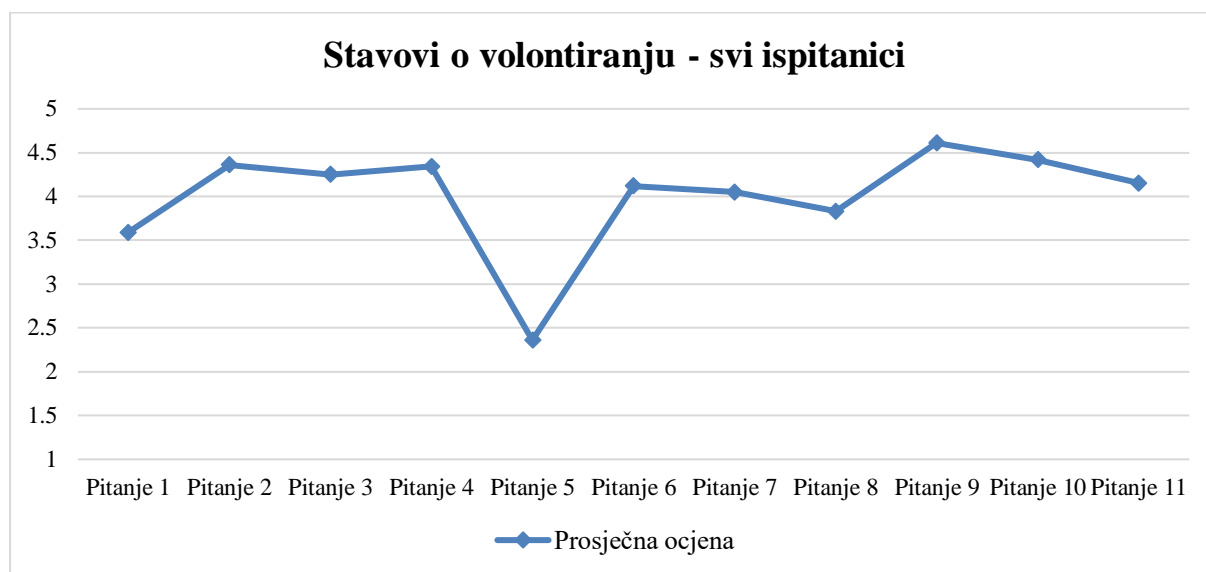
Tablica 1. Neka obilježja ispitanih učenika četvrtih i petih razreda

Kada je riječ o volonterskom, odnosno pomagačkom ili filantropskom iskustvu, većina djece imala je neko od navedenih iskustava (pomoć u učenju, prikupljanje darova/proizvoda za potrebite, uređenje okoliša ili prostorija škole, posjet domu za starije i nemoćne ili prihvatilištu za beskućnike). Četvero djece (3,25%) nije sudjelovalo ni u jednoj od ponuđenih aktivnosti. Najviše djece (njih 91,87%) sudjelovalo je u aktivnostima pomoći u učenju. U aktivnostima prikupljanja darova/proizvoda sudjelovalo je čak 82,93% učenika. Manje od polovice učenika sudjelovalo je u aktivnosti uređenja okoliša ili prostorija škole (48,78%), a najmanje ih je sudjelovalo u aktivnosti posjeta domu za starije i nemoćne ili prihvatilištu za beskućnike (njih 40,65%).

5.1.1. Stavovi o volontiranju/volonterima

Stavovi o volontiranju/volonterima ispitani su sljedećim tvrdnjama (učenici su trebali dati svoju ocjenu na skali slaganja od 1 do 5, gdje je 1 značilo uopće ne, a 5 u potpunosti da):

1. Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju.
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...)
3. Volontiranje, tj. pomaganje drugome je dobar način za provođenje slobodnog vremena.
4. Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.
5. Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.
6. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.
7. Volontiranje se treba učiti i spominjati na nastavi.
8. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose među učenicima.
9. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose između učitelja i učenika.
10. Kada je nekome potrebna pomoć, rado pomognem ako sam u mogućnosti.
11. Roditelji me potiču na pomaganje drugima u mojoj blizini.

Tablica 2. Stavovi o volontiranju – svi ispitanici

Na skali od 1 do 5 umjereno neslaganje (prosječna ocjena veća od 2 i manja od 3) ispitanici pokazuju s tvrdnjom:

- 5. Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena. – prosječna ocjena 2,36

Na skali od 1 do 5 umjereno slaganje (prosječna ocjena veća od 3 i manja od 4) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 1. Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju. - prosječna ocjena 3,59
- 8. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose među učenicima. - prosječna ocjena 3,83

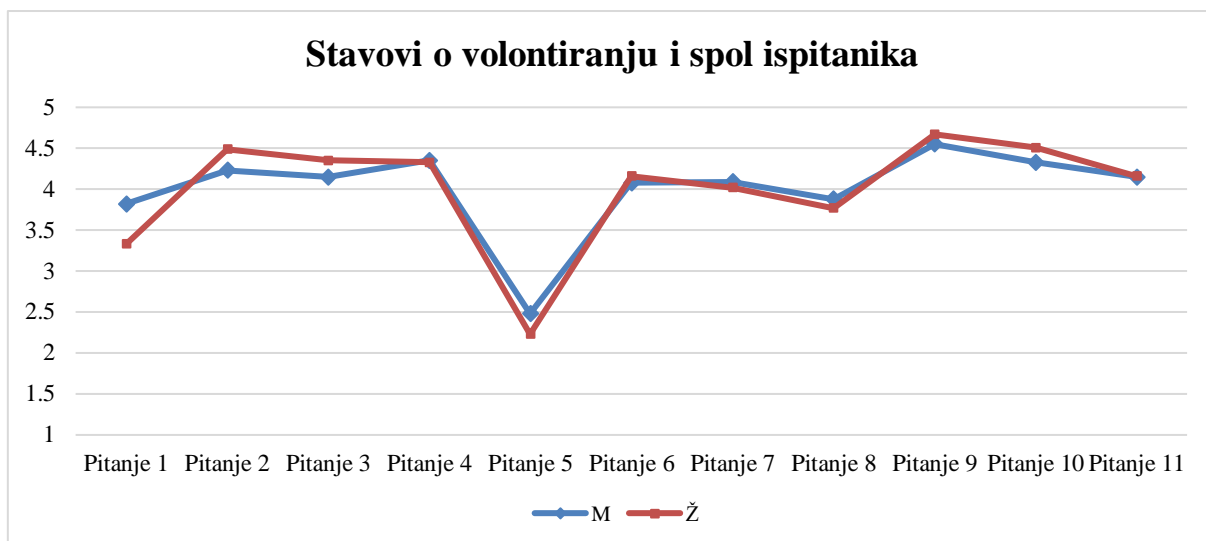
Na skali od 1 do 5 izrazito slaganje (prosječna ocjena veća od 4 i manja od 5) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...) - prosječna ocjena 4,36
- 3. Volontiranje, tj. pomaganje drugome je dobar način za provođenje slobodnog vremena. - prosječna ocjena 4,25
- 4. Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi. - prosječna ocjena 4,34
- 6. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima. - prosječna ocjena 4,12
- 7. Volontiranje se treba učiti i spominjati na nastavi. - prosječna ocjena 4,05
- 9. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose između učitelja i učenika. - prosječna ocjena 4,61
- 10. Kada je nekome potrebna pomoć, rado pomognem ako sam u mogućnosti. - prosječna ocjena 4,42
- 11. Roditelji me potiču na pomaganje drugima u mojoj blizini. - prosječna ocjena 4,15

Općenito govoreći, učenici 4. i 5. razreda pokazuju prilično pozitivne stavove o volontiranju/volonterima.

5.1.2. Stavovi o volontiranju i spol ispitanika

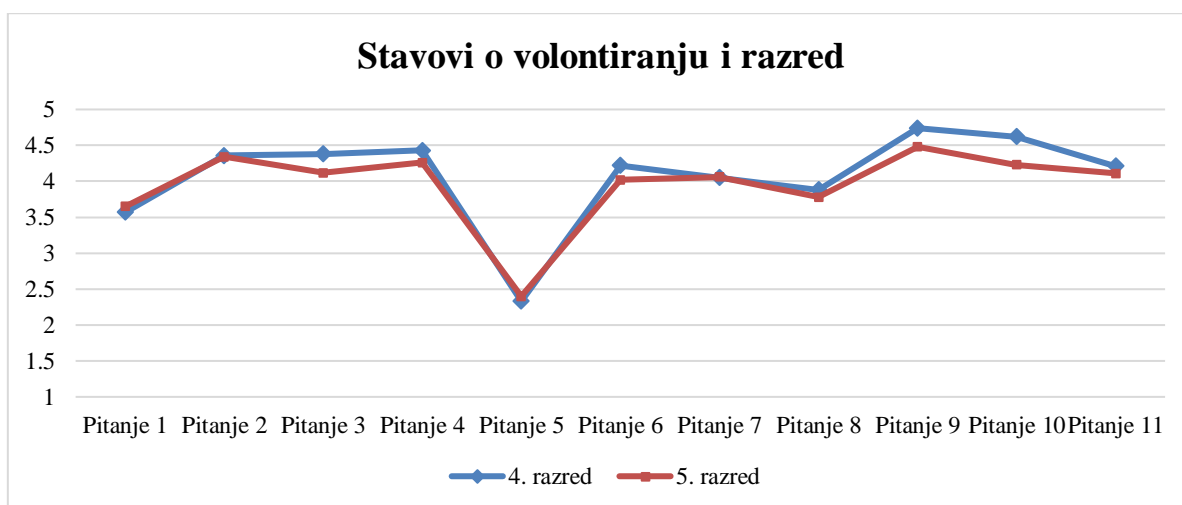
Analiza pokazuje malu, no statistički značajnu razliku samo u 1. pitanju¹⁰. Dječaci se u nešto većoj mjeri od djevojčica slažu s tvrdnjom da su volonteri zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju. Kad je riječ o ostalim pitanjima, nema statistički značajne razlike između dječaka i djevojčica u stavovima o volontiranju i volonterima. Detaljnije: Tablica 3.

Tablica 3. Stavovi o volontiranju i spol

5.1.3. Stavovi o volontiranju i razred

U analizi stavova o volontiranju i razreda ispitanika nisu pronađene statistički značajne razlike. Bez obzira na razred, učenici pokazuju relativno slične stavove prema volontiranju. Detaljnije: Tablica 4.

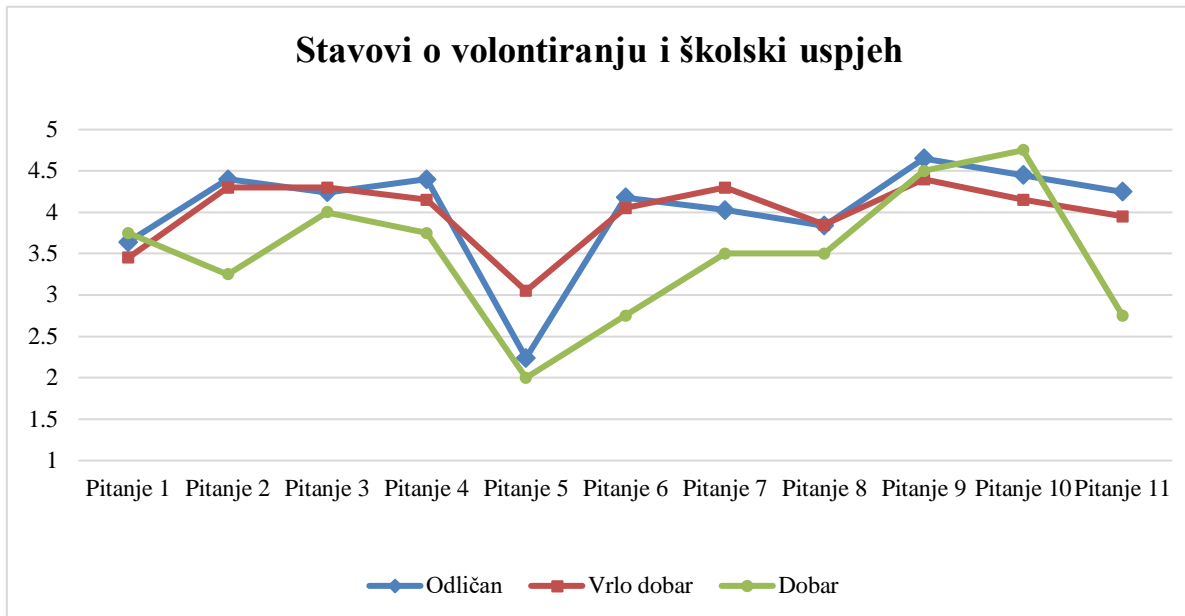

Tablica 4. Stavovi o volontiranju i razred

¹⁰T-test: $t=2.25$, $p < .05$.

5.1.4. Stavovi o volontiranju i opći uspjeh

Ispitane su i razlike među učenicima u stavovima o volontiranju, u odnosu na njihov školski uspjeh. Detaljnije: Tablica 5.

Tablica 5. Stavovi o volontiranju i opći školski uspjeh

U analizi stavova o volontiranju u odnosu na opći uspjeh učenika, statistički značajne razlike su pronađene na pitanjima:

- 2. *Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...)*¹¹

Učenici s odličnim uspjehom pokazuju najveći prosječni rezultat na ovom pitanju, a učenici s dobrim uspjehom pokazuju najmanji prosječni rezultat.

- 5. *Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.*¹²

Učenici s vrlo dobrim uspjehom najviše se slažu s ovom tvrdnjom, a učenici s odličnim uspjehom najmanje.

- 6. *Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.*¹³

Učenici s odličnim općim uspjehom u najvećoj mjeri se slažu s navedenom tvrdnjom, a učenici s dobrim u najmanjoj mjeri.

¹¹ANOVA test: $f=4.83$, $p<.05$

¹²ANOVA test: $f=3.58$, $p<.05$

¹³ANOVA test: $f=5.01$, $p<.05$

- 11. *Roditelji me potiču na pomaganje drugima u mojoj blizini.*¹⁴

Što je učenik slabijeg općeg uspjeha, roditelji ga manje potiču na pomaganje drugima u njegovoj blizini.

Učenici sa slabijim općim uspjehom u školi imaju manje povjerenja u razvoj suradnje, utjecaj volontera na zajednicu i roditelji ih manje potiču na pomaganje nego učenike s odličnim uspjehom. Kad je riječ o ostalim pitanjima, nema statistički značajne razlike između učenika s različitim uspjesima u stavovima o volontiranju i volonterima.

5.2. Stavovi učenika o volontiranju (šesti, sedmi i osmi razredi) - Analiza upitnika

Upitnik je ispunilo ukupno 185 učenika šestih, sedmih i osmih razreda. Njihove stavove usporedili smo i s njihovim sociodemografskim obilježjima (spol), s razredom koji pohađaju, s njihovim općim uspjehom te s njihovom funkcijom u razredu. Detaljnije: Tablica 6.

Razred	Šesti	33,51%
	Sedmi	35,68%
	Osmi	30,81%
Spol	M	47,03%
	Ž	52,97%
Opći uspjeh	Odličan	60%
	Vrlo dobar	30,81%
	Dobar	9,19%
Funkcija u razredu	Predsjednik razreda	4,32%
	Potpredsjednik	4,32%
	Blagajnik	2,70%
	Predstavnik učeničkog vijeća	5,95%
	Nema posebnu funkciju	82,7%
	Razred (šesti, sedmi, osmi)	Ukupno = 185 (100%)

Tablica 6. Neka obilježja ispitanih učenika šestih, sedmih i osmih razreda

¹⁴ANOVA test: $f=4.18$, $p<.05$

Kada je riječ o volonterskom, odnosno pomagačkom ili filantropskom iskustvu, većina djece imala je neko od navedenih iskustava (pomoć u učenju, prikupljanje darova/proizvoda za potrebite, uređenje okoliša ili prostorija škole, posjet domu za starije i nemoćne ili prihvatilištu za beskućnike). Petero djece (2,7%) nije sudjelovalo ni u jednoj od ponuđenih aktivnosti.

Najviše djece (njih 86,5%) sudjelovalo je u aktivnostima pomoći u učenju. U aktivnostima prikupljanja darova/proizvoda sudjelovalo je 76,76% učenika. Manje od polovice učenika sudjelovalo je u aktivnosti uređenja okoliša ili prostorija škole (34,05%), a najmanje ih je sudjelovalo u aktivnosti posjeta domu za starije i nemoćne ili prihvatilištu za beskućnike (njih 33,51%).

Njih 38,38% sudjelovalo je u aktivnostima provođenja vremena sa starijima ili beskućnicima. U usporedbi s učenicima 4. i 5. razreda, vidljivo je nešto manje uključivanje u ove aktivnosti, što se možda može pripisati specifičnostima predmetne nastave i činjenici da s jednim nastavnikom provedu mnogo manje vremena nego u nižim razredima osnovne škole.

Učenike smo pitali što je po njima volontiranje. Većina ih je prepoznala da je riječ o dobrovoljnim, pomagačkim aktivnostima za pojedinca ili zajednicu (najčešća pritom spominju pomaganje potrebitima i čišćenje okoliša), za koje volonteri ne primaju novčanu naknadu. Nekoliko njih je volontiranje opisalo kao traćenje vremena, uzaludan i dosadan posao.

Prve informacije o volontiranju učenici su dobili uglavnom od strane obitelji (njih 36,21%). Informacije o volontiranju je u osnovnoj školi dobilo 33,51% učenika dok je njih 17,84% informacije dobilo u vrtiću. Preko društvenih mreža ili interneta informacije o volontiranju je dobilo 8,11% učenika dok je njih 4,33% informaciju o volontiranju dobilo negdje drugdje.

Priliku za volontiranje je imalo samo 43,24%, dok većina njih (56,76%) uopće nije imalo priliku volontirati. Veliki broj učenika (njih 88,11%) smatra kako je volontiranje korisno, njih 10,81% ne zna, a samo mali broj učenika (1,08%) smatra kako volontiranje nije korisno.

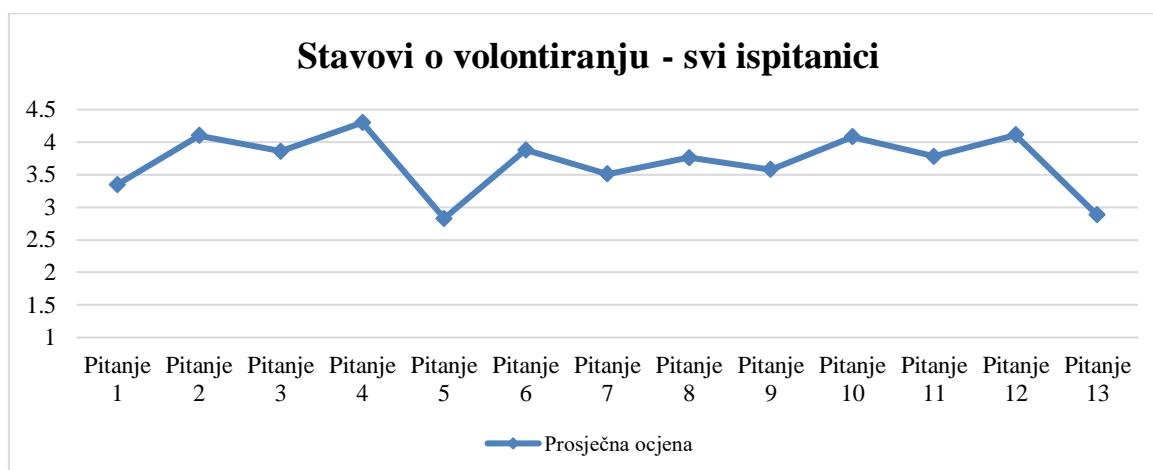
Na pitanje bi li se uključili u volontiranje 43,78% učenika reklo je da bi, dok 47,57% ne zna, a samo 8,65% učenika je reklo kako se ne bi uključivali u volontiranje.

Za volontersku aktivnost organizacije događaja izjasnilo se najviše učenika (njih 46,49%). Njih 29,19% bi volontiralo u vrtiću ili školi, njih 21,08% u domu za starije i nemoćne osobe, njih 18,38% u udruzi (društvu), a njih 8,65% u crkvi.

5.2.1. Stavovi o volontiranju/volonterima

Stavovi o volontiranju/volonterima ispitani su sljedećim tvrdnjama (učenici su trebali dati svoju ocjenu na skali slaganja od 1 do 5, gdje je 1 značio uopće ne, a 5 u potpunosti da):

1. Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju.
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...)
3. Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.
4. Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.
5. Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.
6. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.
7. Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.
8. Volonterske aktivnosti u školi doprinose boljim međusobnim odnosima među učenicima.
9. Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima između nastavnika i učenika.
10. Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine.
11. Kada je nekome potrebna pomoć, osjećam da mu baš ja trebam pomoći.
12. Suosjećam s problemima drugih ljudi i spreman/na sam pomoći.
13. Roditelji me potiču na volontiranje u mom okruženju.

Tablica 7. Stavovi o volontiranju – svi ispitanici

Na skali od 1 do 5 umjereno neslaganje (prosječna ocjena veća od 2 i manja od 3) ispitanici pokazuju s tvrdnjom:

- 5. *Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.* – prosječna ocjena 2,83
- 13. *Roditelji me potiču na volontiranje u mom okruženju.* – prosječna ocjena 2,88

Na skali od 1 do 5 umjereno slaganje (prosječna ocjena veća od 3 i manja od 4) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 1. *Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju.* – prosječna ocjena 3,35
- 3. *Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.* – prosječna ocjena 3,86
- 6. *Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.* – prosječna ocjena 3,88
- 7. *Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.* – prosječna ocjena 3,51
- 8. *Volonterske aktivnosti u školi doprinose boljim međusobnim odnosima među učenicima.* – prosječna ocjena 3,76
- 9. *Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima između nastavnika i učenika.* – prosječna ocjena 3,58
- 11. *Kada je nekome potrebna pomoć, osjećam da mu baš ja trebam pomoći.* – prosječna ocjena 3,78

Na skali od 1 do 5 izrazito slaganje (prosječna ocjena veća od 4 i manja od 5) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 2. *Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...).* – prosječna ocjena 4,10
- 4. *Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.* – prosječna ocjena
- 10. *Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine.* – prosječna ocjena 4,08
- 12. *Suosjećam s problemima drugih ljudi i spreman/na sam pomoći.* – prosječna ocjena 4,11.

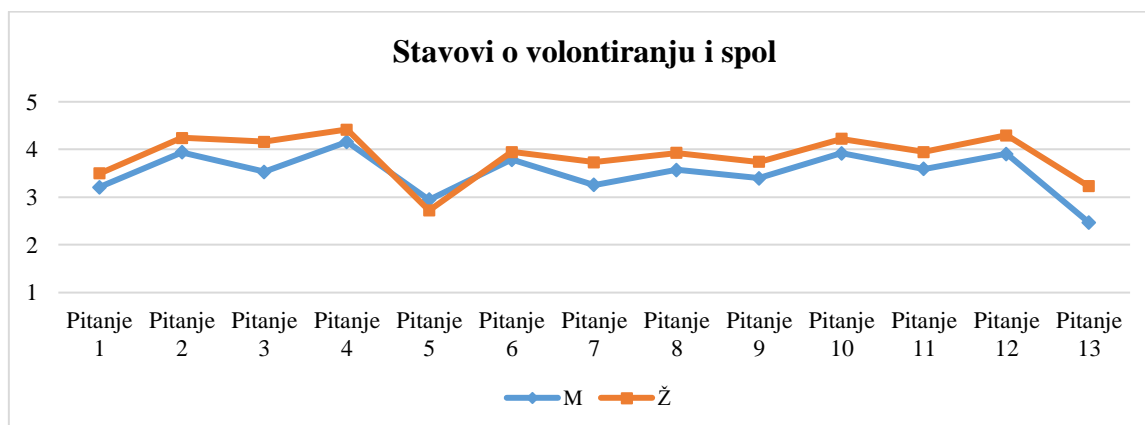
Općenito gledajući, učenici pokazuju prilično pozitivne stavove prema volontiranju/volonterima, no ipak nešto negativnije nego učenici 4. i 5. razreda (usp. Tablicu 2., str. 12.).

5.2.2. Stavovi o volontiranju i spol

Statistički značajne razlike između dječaka i djevojčica pronađene su na većini pitanja u upitniku, pri čemu se djevojčice sa svim navedenim tvrdnjama u nešto većoj mjeri slažu s navedenim tvrdnjama od dječaka:

2. *Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...).*¹⁵
3. *Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.*¹⁶
4. *Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.*¹⁷
7. *Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.*¹⁸
8. *Volonterske aktivnosti u školi doprinose boljim međusobnim odnosima među učenicima.*¹⁹
9. *Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima između nastavnika i učenika.*²⁰
10. *Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine.*²¹
11. *Kada je nekome potrebna pomoć, osjećam da mu baš ja trebam pomoći.*²²
12. *Suosjećam s problemima drugih ljudi i spreman/na sam pomoći.*²³
13. *Roditelji me potiču na volontiranje u mom okruženju.*²⁴

Kad je riječ o ostalim pitanjima (1., 5. i 6.), nema statistički značajne razlike između dječaka i djevojčica u stavovima o volontiranju i volonterima. Detaljnije: Tablica 8.

Tablica 8. Stavovi o volontiranju i spol ispitanika

¹⁵T-test: $t = -2.16$, $p < .05$.

¹⁶T-test: $t = -4.22$, $p < .05$.

¹⁷T-test: $t = -2.05$, $p < .05$.

¹⁸T-test: $t = -2.82$, $p < .05$.

¹⁹T-test: $t = -2.36$, $p < .05$.

²⁰T-test: $t = -2.22$, $p < .05$.

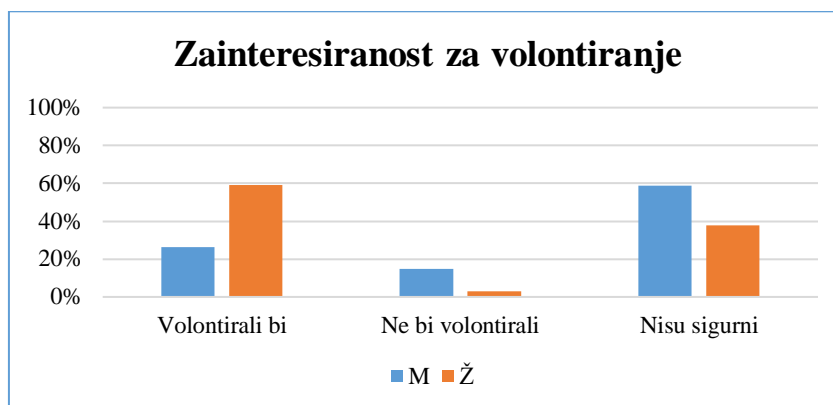
²¹T-test: $t = -2.03$, $p < .05$.

²²T-test: $t = -2.39$, $p < .05$.

²³T-test: $t = -2.89$, $p < .05$.

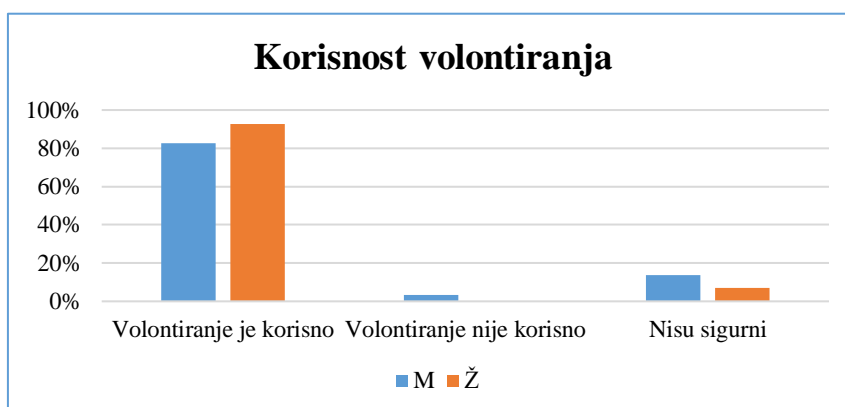
²⁴T-test: $t = -4.2$, $p < .05$.

U budućnosti bi volontiralo 26,44% dječaka, 14,94% ne bi, a njih 58,62% nije sigurno. S druge strane 59,18% djevojčica je izrazilo želju za volontiranjem u budućnosti, 3,06% je reklo da ne bi volontiralo, a njih 37,75% je neodlučno. Razlika između dječaka i djevojčica je statistički značajna²⁵. Rezultati se mogu usporediti i sa statistikama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku prema kojima u RH volontira značajno više žena nego muškaraca (63% žena u odnosu na 37% muškaraca)²⁶. Detaljnije: Tablica 9.

Tablica 9. Razlike između ženskih i muških ispitanika – zainteresiranost za volontiranje

Volontiranje korisnim smatra 82,76% dječaka, 3,45% smatra da volontiranje nije korisno, a 13,79% nije sigurno. Kad je o djevojčicama riječ, njih 92,86% smatra da je volontiranje korisno, nijedna ne smatra da nije korisno i njih 7,14% nije sigurno je li korisno. Razlika između dječaka i djevojčica i ovdje je statistički značajna²⁷. Detaljnije: Tablica 10.

Tablica 10. Razlike između ženskih i muških ispitanika – korisnost volontiranja

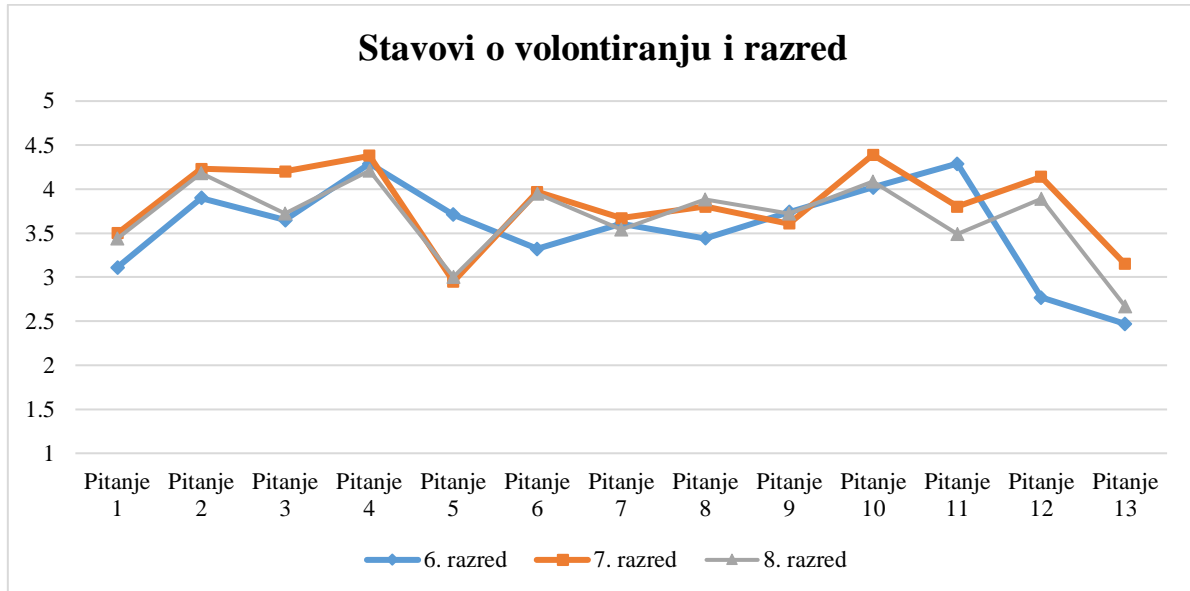
²⁵T-test: $t=3.9$, $p<.05$

²⁶Izvor: <https://mdomsp.gov.hr>

²⁷T-test: $t=1.9$; $p<.05$

5.2.3. Stavovi o volontiranju i razred

Bez obzira na razred, ispitanici pokazuju relativno slične stavove prema volontiranju. Kad je riječ o stavovima prema korisnosti volontiranja i interesu za volontiranjem u budućnosti, nema statistički značajne razlike među učenicima navedena tri razreda. Detaljnije: Tablica 11.

Tablica 11. Stavovi o volontiranju i razred

Statistički značajne razlike pronađene su na pitanjima:

- 3. *Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena*²⁸
- 10. *Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine*²⁹
- 11. *Kada je nekome potrebna pomoć, osjećam da mu baš ja trebam pomoći*³⁰

U analizi stavova o volontiranju i razreda ispitanika na ostalim pitanjima nisu pronađene statistički značajne razlike.

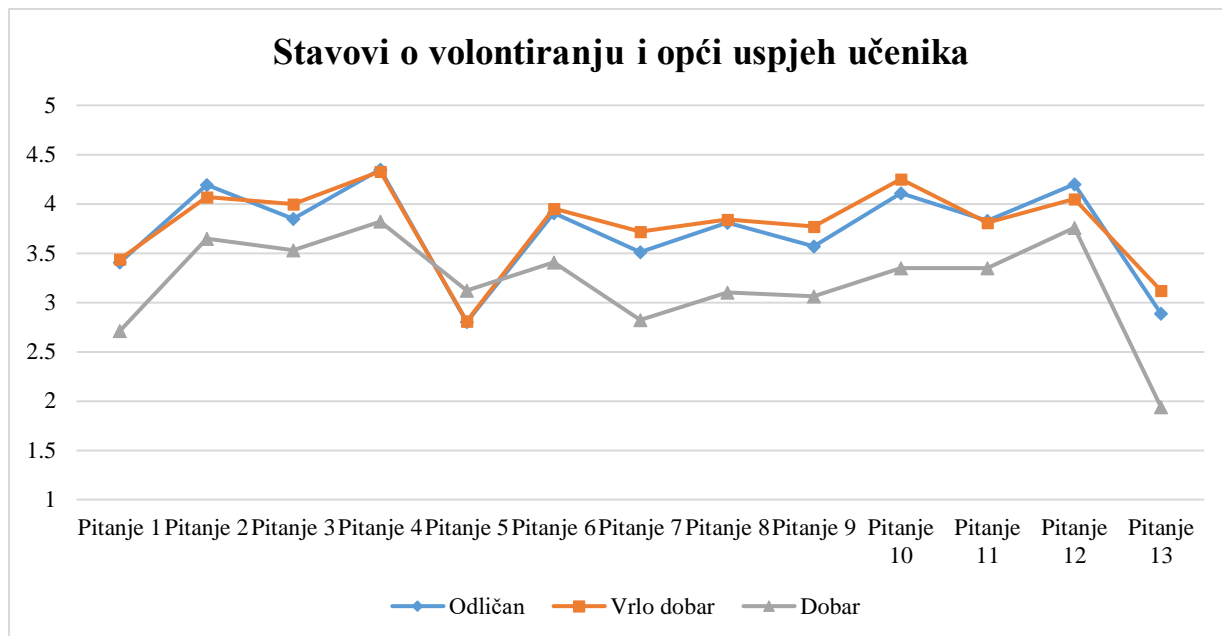
²⁸ANOVA: $f=5.27$, $p<.05$

²⁹ANOVA: $f=6.87$, $p<.05$

³⁰ANOVA: $f=3.91$, $p<.05$

5.2.4. Stavovi o volontiranju i opći uspjeh

Učenici s dobrim uspjehom pokazuju najnegativnije stavove o volontiranju, dok učenici s boljim školskim uspjehom (vrlo dobar i odličan) pokazuju relativno slične stavove na svim pitanjima. Detaljnije: Tablica 12.

Tablica 12. Stavovi o volontiranju i opći uspjeh učenika

Statistički značajne razlike pronađene su na sljedećim pitanjima:

- 7. *Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice*³¹
- 8. *Volonterske aktivnosti u školi doprinose boljim međusobnim odnosima među učenicima*³²
- 9. *Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima između nastavnika i učenika*³³
- 10. *Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine*³⁴
- 13. *Roditelji me potiču na volontiranje u mom okruženju*³⁵

Na ostalim pitanjima nisu pronađene statistički značajne razlike, a kad je riječ o stavovima prema korisnosti volontiranja i interesu za volontiranjem u budućnosti, nema statistički značajne razlike među učenicima različitih uspjeha.

³¹ANOVA: $f=4.09$, $p<.05$

³²ANOVA: $f=3.11$, $p<.05$

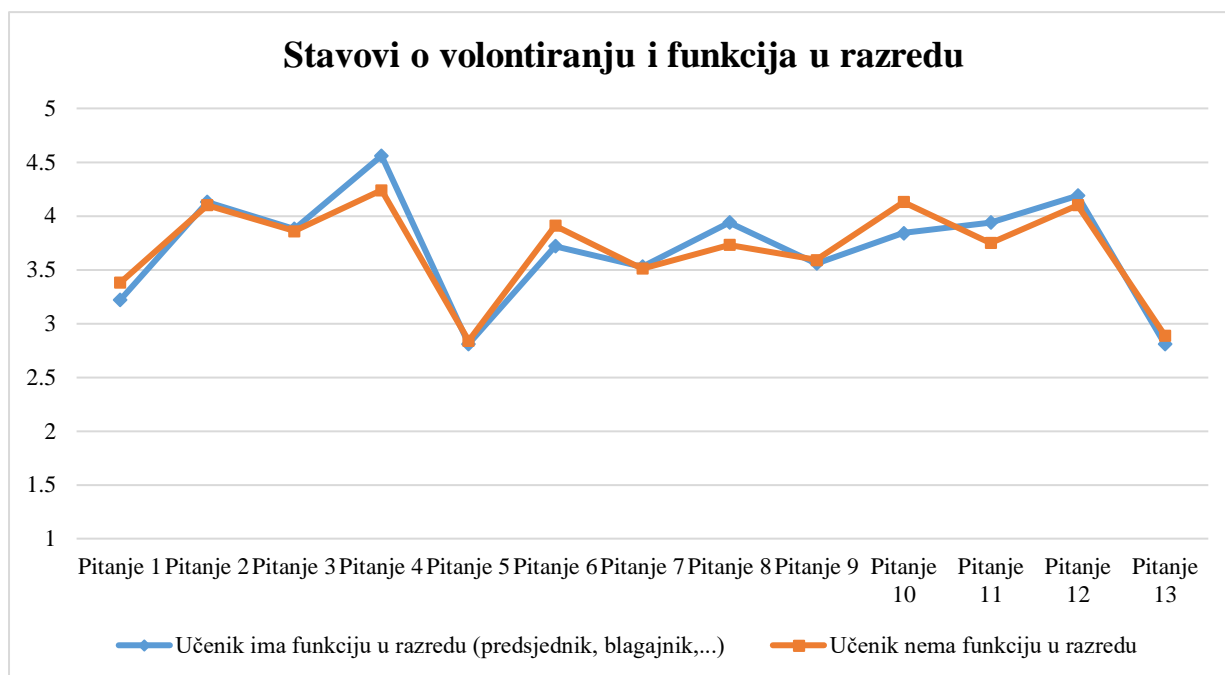
³³ANOVA: $f=3.06$, $p<.05$

³⁴ANOVA: $f=5.29$, $p<.05$

³⁵ANOVA: $f=6.2$, $p<.05$

5.2.5. Stavovi o volontiranju i funkcija u razredu

Ni na jednom pitanju nema statistički značajnih razlika između učenika koji imaju određenu funkciju u razredu ili školi (predsjednik, potpredsjednik razreda, blagajnik, predstavnik u Učeničkom vijeću). Ni kad je riječ o stavovima prema korisnosti volontiranja i interesu za volontiranjem u budućnosti, nema statistički značajne razlike među učenicima različitih funkcija. Detaljnije: Tablica 13.

Tablica 13. Stavovi o volontiranju i funkcija učenika u razredu

5.3. Stavovi nastavnog i stručnog osoblja o volontiranju - analiza upitnika

Ukupno je ispitano 40 zaposlenika OŠ Pojišan, u koje spadaju nastavnici, ravnatelj i ostala stručna služba. Detaljnije: Tablica 14.

Spol	M	7,5%
	Ž	92,5%
Dob	<30	20%
	31-40	32,5%
	41-50	22,5%
	51-65	25%
Godine radnog staža	<5	30%
	6-15	37,5%
	16-30	22,5%
	>31	10%
Skupina predmeta	Razredna nastava	42,5%
	Društveno - humanistički predmeti	32,5%
	Prirodoslovno - matematički predmeti	15%
	Ostali (umjetnički predmeti, uprava, stručna služba)	10%
	Nastavno osoblje/ stručna služba/ ravnatelj	Ukupno = 40 (100%)

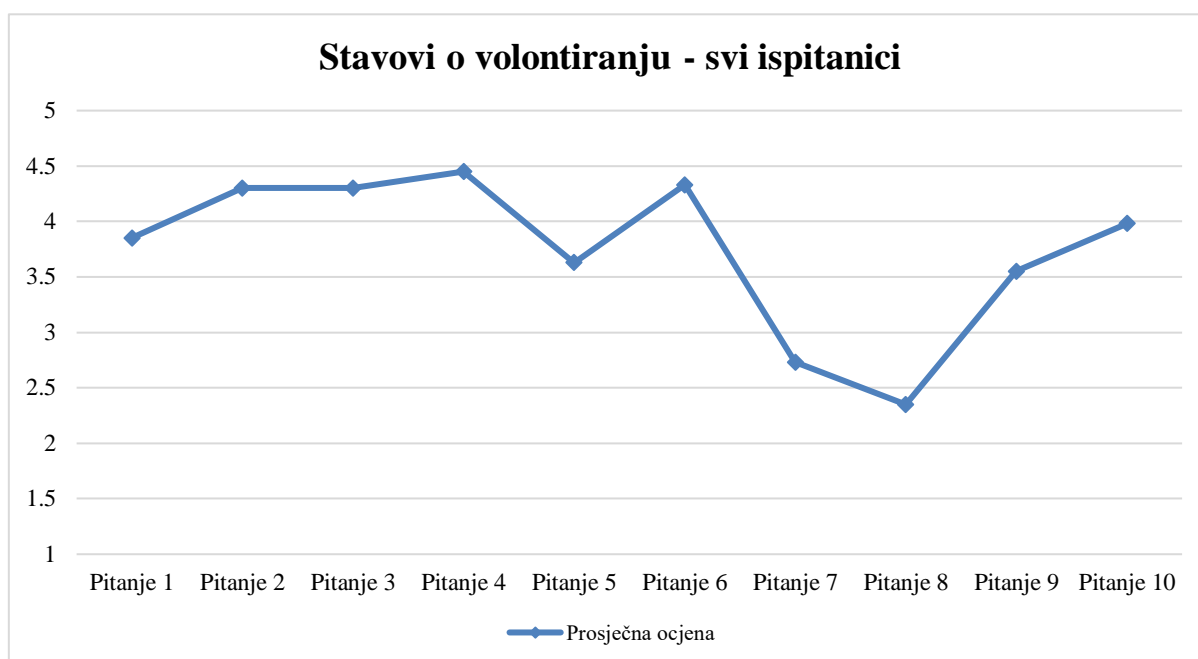
Tablica 14. Neka obilježja ispitanih nastavnog i stručnog osoblja

Osobno iskustvo u volontiranju ima 11 (27,5%) ispitanih djelatnika OŠ Pojišan, od čega njih 7 u udrugama civilnog društva, 5 u javnim ustanovama (dječji dom, centar za odgoj i obrazovanje) te 1 u sindikatu.

5.3.1. Stavovi o volontiranju/volonterima

Stavovi o volontiranju/volonterima ispitani su sljedećim tvrdnjama (nastavno osoblje, stručna služba, ravnatelj su trebali dati svoju ocjenu na skali slaganja od 1 do 5, gdje je 1 značio izrazito se ne slažem, a 5 izrazito se slažem):

1. Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju.
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice.
3. Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.
4. Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi.
5. Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom.
6. Volontiranju je potrebno dati više pozornosti.
7. Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.
8. Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.
9. Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja.
10. Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.

Tablica 15. Stavovi o volontiranju – svi ispitanici

Na skali od 1 do 5 umjereno neslaganje (prosječna ocjena veća od 2 i manja od 3) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 8. *Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.* - prosječna ocjena 2,35
- 7. *Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.* - prosječna ocjena 2,73

Na skali od 1 do 5 umjereno slaganje (prosječna ocjena veća od 3 i manja od 4) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 1. *Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju.* – prosječna ocjena 3,85
- 5. *Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom.* – prosječna ocjena 3,63
- 9. *Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja.* – prosječna ocjena 3,55

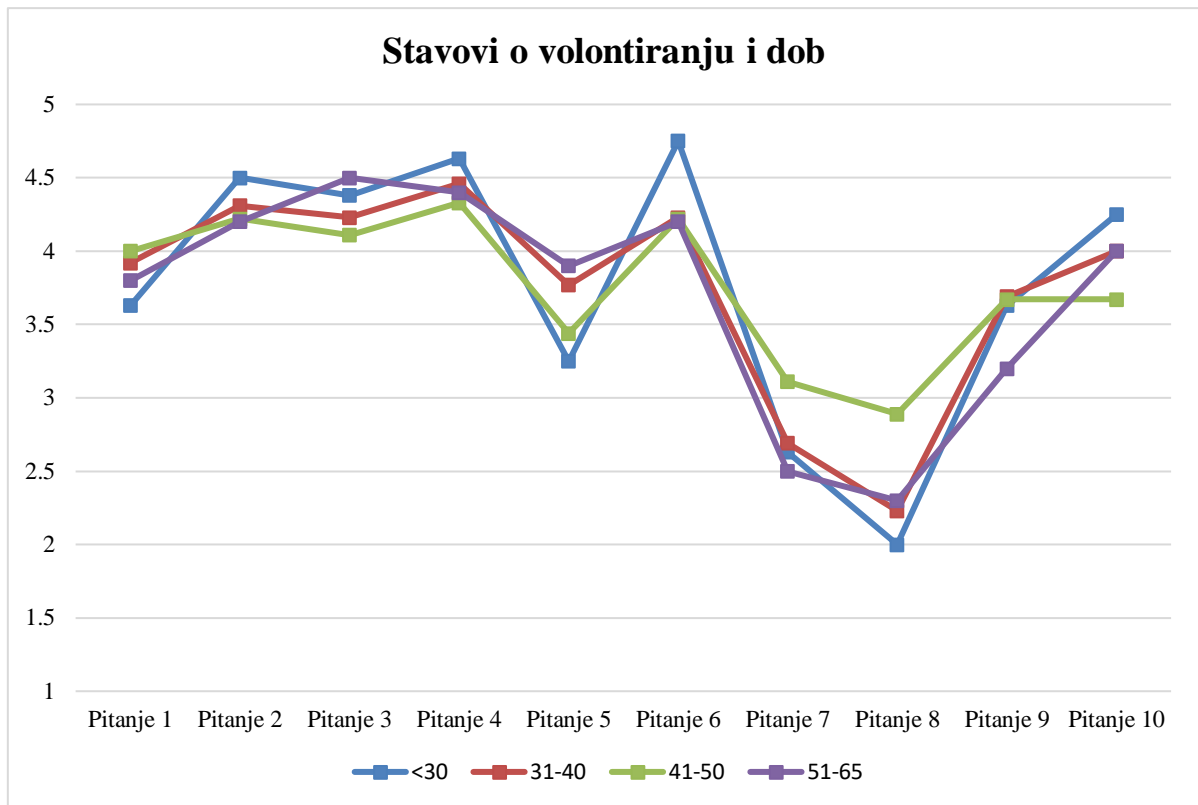
Na skali od 1 do 5 slaganje (prosječna ocjena veća od 4 i manja od 5, gdje ocjena 4 predstavlja slaganje, a 5 izrazito slaganje) ispitanici pokazuju s tvrdnjama:

- 4. *Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi.* – prosječna ocjena 4,45
- 6. *Volontiranju je potrebno dati više pozornosti.* – prosječna ocjena 4,34
- 2. *Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice.* – prosječna ocjena 4,3
- 3. *Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.* – prosječna ocjena 4,3
- 10. *Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.* – prosječna ocjena 4

Općenito gledajući, i nastavno osoblje OŠ Pojišan ima prilično pozitivne stavove prema volonterima i volontiranju.

5.3.2. Stavovi o volontiranju i dob

U analizi stavova o volontiranju i dobi ispitanika nisu pronađene statistički značajne razlike.³⁶ Bez obzira na dob, ispitanici pokazuju relativno slične stavove prema volontiranju, što se može vidjeti i u donjem grafu. Detaljnije: Tablica 16.

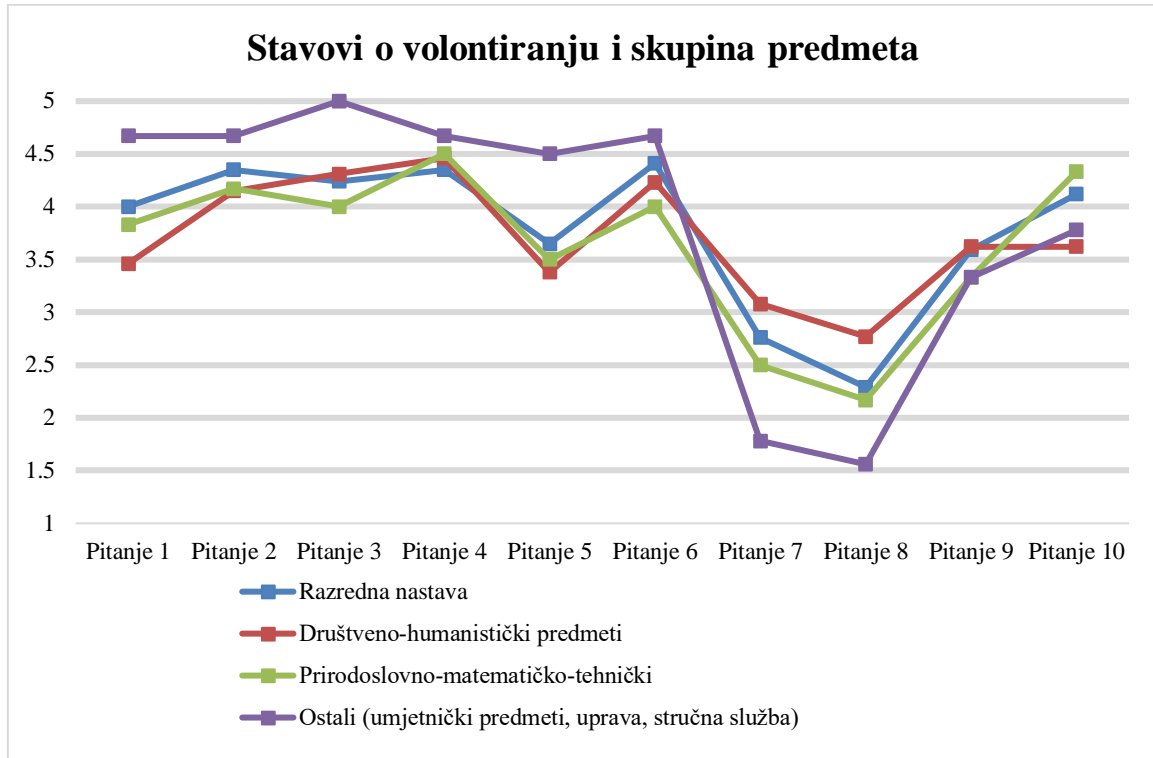

Tablica 16. Stavovi o volontiranju i dob ispitanika

³⁶Razina statističke značajnosti (p) određene za svako pitanje u upitniku parametrijskim testovima t-testom za nezavisne uzorke kad je riječ o dva uzorka te analizom varijanci (ANOVA) kad je riječ o više uzoraka. Razine statističke značajnosti za dva uzorka su dodatno provjerene Mann Whitneyjevim U testom, a za više uzoraka Kruskal-Wallisovom neparametrijskom metodom analize varijanci. Sve su analize provedene na razini značajnosti $\alpha=0.05$.

5.3.3. Stavovi o volontiranju i skupina predmeta

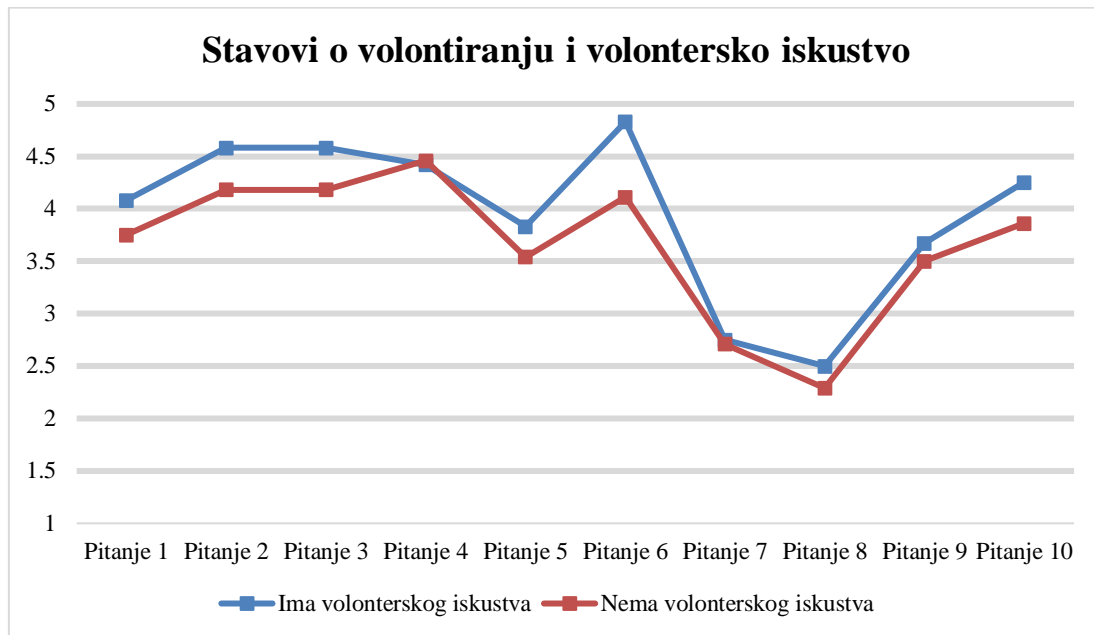
U analizi stavova o volontiranju i skupine predmeta koji ispitanici predaju također nisu pronađene statistički značajne razlike. Bez obzira na skupinu predmeta koji predaju, ispitanici pokazuju relativno slične stavove prema volontiranju. Detaljnije: Tablica 17.

Tablica 17. Stavovi o volontiranju s obzirom na skupinu predmeta

5.3.4. Stavovi o volontiranju i volontersko iskustvo

U analizi stavova o volontiranju i volonterskog iskustva statistički značajne razlike među ispitanicima su pronađene na pitanju broj 6 - ispitanici koji imaju volonterskog iskustva u nešto većoj mjeri se slažu s tim da je volontiranju potrebno dati više pozornosti nego ispitanici koji nemaju volonterskog iskustva³⁷. U ostalim pitanjima, svi ispitanici pokazuju relativno slične stavove prema volontiranju, bez obzira na volontersko iskustvo.

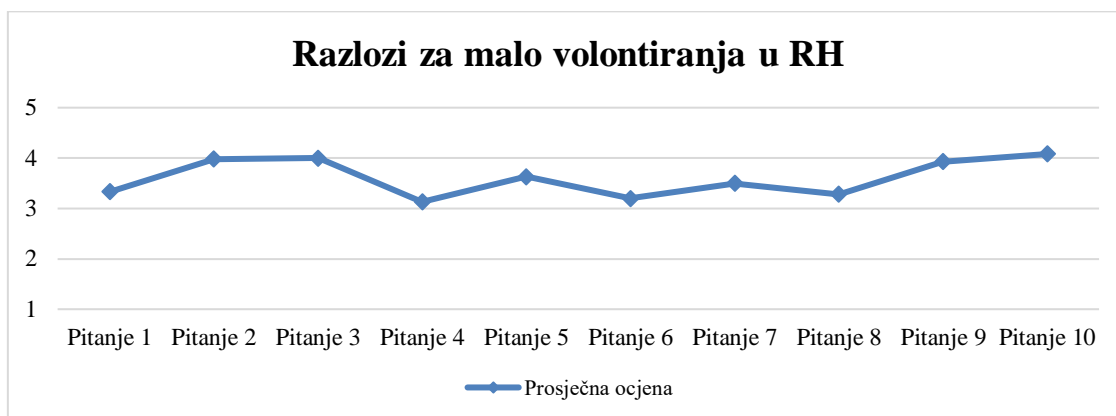
Tablica 18. Stavovi o volontiranju i volontersko iskustvo nastavnog i stručnog osoblja

³⁷T-test: $t=2.88$, $p<0.05$

5.3.5. Razlozi zbog kojih se malo volontira u RH

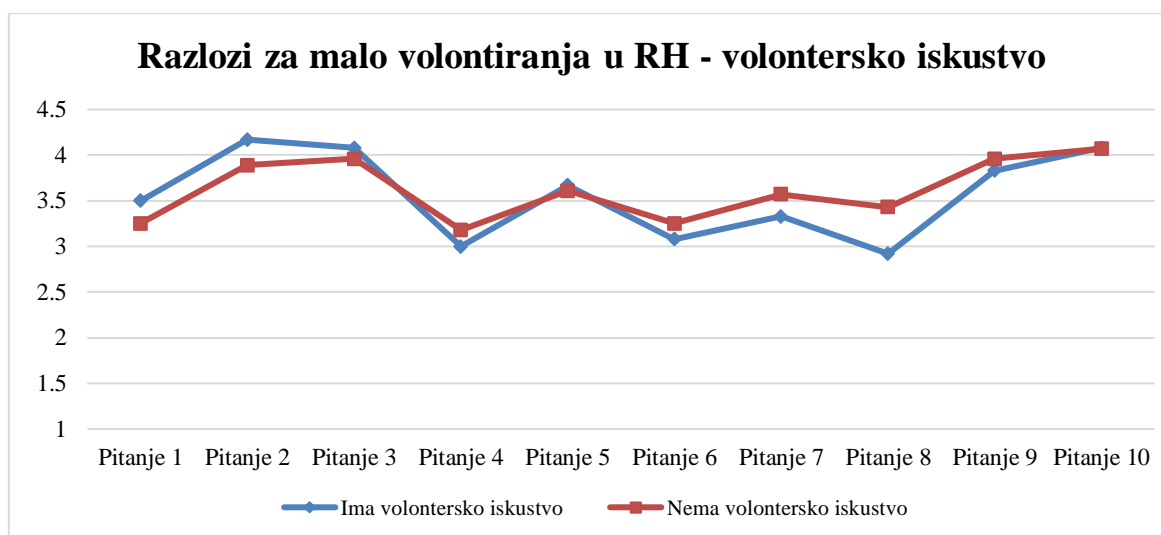
Nastavnike smo također pitali o razlozima zbog kojih se u RH razmjerno malo volontira. Skala se sastojala od 10 tvrdnji, a ispitanici su trebali označiti stupanj slaganja sa svakom od navedenih tvrdnji (ocjene od 1 do 5, gdje je 1- izrazito se ne slažem, a 5 – izrazito se slažem):

1. Društvena klima u Hrvatskoj negativno utječe na volontiranje.
2. Volontiranje se u Hrvatskoj ne vrednuje dovoljno.
3. Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja.
4. U Hrvatskoj se razmjerno malo volontira jer postoji stereotip o volonterskom radu kao manje vrijednom.
5. Ljudi su pasivni i nemaju ambicija ni za što pa ni za volontiranje.
6. Organizacije koje primaju volontere često s njima ne znaju adekvatno postupati.
7. Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluju na motivaciju za volontiranje.
8. Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki “mutni” poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja.
9. U školama se volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju.
10. Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnog razvoja.

Tablica 19. Razlozi za malo volontiranja u RH

Ispitanici (bez obzira na dob, skupinu predmeta koju predaju i volontersko iskustvo) smatraju da svi razlozi navedeni u upitniku (društvena klima, nedovoljno vrednovanje volontiranja u RH, neznanje i neinformiranost građana, stereotipi građana o volontiranju, pasivnost i nedostatak ambicije građana, neadekvatno postupanje organizatora volontiranja prema volonterima, mutni poslovi povezani s volontiranjem, nepridavanje dovoljno pažnje volontiranju u obrazovnom sustavu) utječu na razmjerno malen broj volontera u Hrvatskoj³⁸.

Tablica 20. Razlozi za manje volontiranja u RH, s obzirom na volontersko iskustvo ispitanika

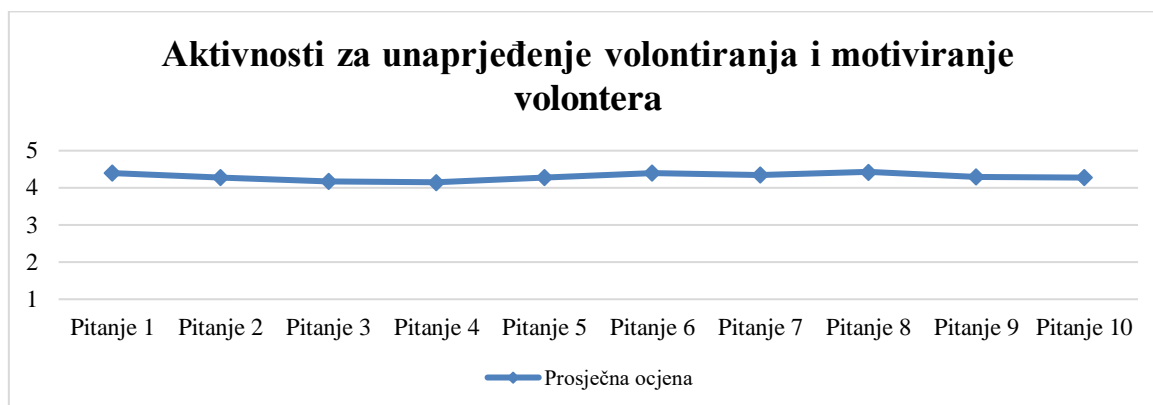
Zanimljivo je da čak i ispitanici s volonterskim iskustvom pokazuju određenu dozu skepse/stereotipa prema volontiranju pa tako na pitanja: 6. (*Organizacije koje primaju volontere često s njima ne znaju adekvatno postupati.*), 7. (*Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluje na motivaciju za volontiranje.*) i pitanje 8 (*Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki 'mutni' poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja.*) odgovaraju s prosječnom ocjenom 3 („niti se slažem, niti se ne slažem“), baš kao i osobe bez volonterskog iskustva, što bi moglo upućivati i na neka njihova prethodna negativna iskustva vezana za volontiranje, no točni razlozi za takve stavove izvan su opsega ovog istraživanja.

³⁸Prema evidenciji Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (<https://mdomsp.gov.hr>), u 2018. godini ukupno je volontiralo 62 699 građana, što predstavlja oko 1,52% od ukupnog broja stanovništva (4 124 531 prema procjeni Državnog zavoda za statistiku).

5.3.6. Aktivnosti za unaprjeđenje volontiranja i motiviranja građana na volontiranje

Ispitanicima su ponuđene aktivnosti za unaprjeđenje volontiranja i motiviranja građana na volontiranje te su ispitanici trebali označiti stupanj slaganja s navedenim aktivnostima (ocjene od 1 do 5, gdje je 1 - uopće ne bi unaprijedilo volontiranje, a 5 - u velikoj mjeri bi unaprijedilo volontiranje i motiviranje stanovništva za volontiranje)

1. Davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje.
2. Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.
3. Unapređenje organizacija koje rade s volonterima doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.
4. Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje.
5. Bolja ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unapređivanju volontiranja.
6. Pokrivanje troškova (prijeevoza, marende) motiviralo bi ljude na volontiranje.
7. Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje.
8. Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje.
9. Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo bi volontiranje.
10. Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.

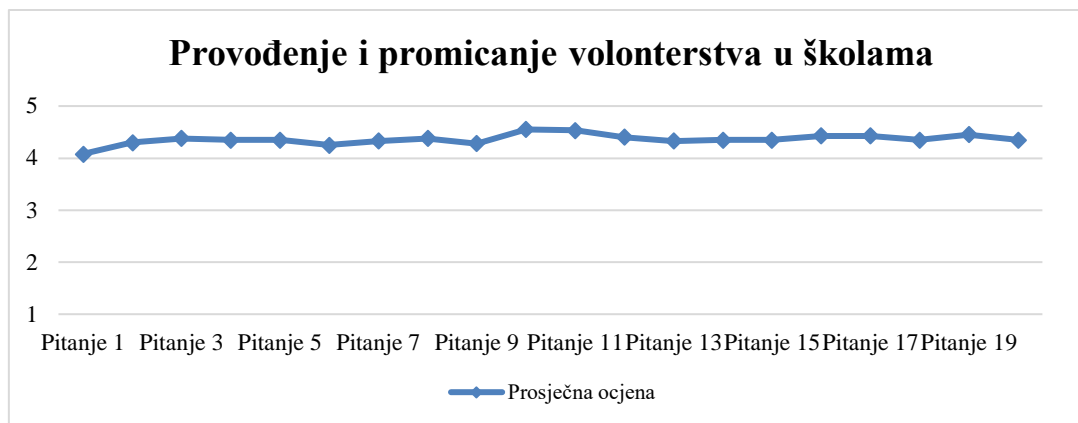
Tablica 21. Aktivnosti za unaprjeđenje volontiranja i motivacije volontera

Ispitanici se bez obzira na dob, skupinu predmeta koje predaju i volontersko iskustvo u gotovo jednakoj mjeri slažu da bi aktivnosti navedene u upitniku (davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju, bolje informiranje građana o volontiranju, bolja ponuda volonterskih aktivnosti, profesionalizacija i unaprjeđenje organizacija koje primaju volontere, pokrivanje troškova prijevoza i užine za volontere, poticanje učenika na volontiranje, donošenje poticajnih mjera za promicanje volonterstva) mogle unaprijediti volontiranje i motivirati građane na uključivanje u volonterske aktivnosti.

5.3.7. Provođenje i promicanje volonterstva u školama

Ispitanici su trebali označiti stupanj slaganja s tvrdnjama koje se odnose na provođenje i promicanje volonterstva u školama. Ponuđene su bile sljedeće tvrdnje (ocjene od 1 do 5, gdje je 1 - izrazito se ne slažem, a 5 - izrazito se slažem s navedenom tvrdnjom):

1. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s lokalnom zajednicom.
2. Pozitivan stav nastavnika o volontiranju potiče volonterske aktivnosti u školi.
3. Osnivanjem volonterskog kluba unutar škole obogatio bi se školski preventivni program.
4. Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.
5. Volontiranje se treba poticati na Učeničkom vijeću škole.
6. Volontiranje se treba planirati u školskom kurikulumu.
7. Volonterske aktivnosti pridonose boljoj povezanosti među učenicima.
8. Volonterske aktivnosti pridonose boljoj povezanosti nastavnika i učenika.
9. Volontiranje pridonosi smanjenju socijalnih razlika među učenicima.
10. Aktivno sudjelovanje učenika i djelatnika škole u provođenju volonterskih aktivnosti pridonosi boljem školskom ozračju.
11. Volontiranjem se potiče empatija prema ranjivim skupinama-potrebitema.
12. Pedagoške poticajne mjere (pohvale, nagrade) za učenike volontere pridonose jačanju volonterskih aktivnosti.
13. Stručni suradnici škole trebali bi promicati volonterske akcije.
14. Ravnatelj škole bi trebao podržavati i promicati volonterske akcije.
15. Volontiranje bi trebalo biti sastavni dio građanskog odgoja i obrazovanja unutar škole.
16. Volontiranje potiče razvoj samopoštovanja.
17. Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju socijalne vještine.
18. Volontiranje je koristan način provođenja slobodnog vremena.
19. Volonterske aktivnosti potiču osjećaj korisnosti i pripadnosti.
20. Volonterske aktivnosti škole pridonose boljoj prepoznatljivosti i ugledu škole.

Tablica 22. Provođenje i promicanje volonterstva u školama

Ispitanici se bez obzira na dob, skupinu predmeta koje predaju i volontersko iskustvo uglavnom ili u potpunosti slažu sa svim tvrdnjama o pozitivnom utjecaju volontiranja na učenike, školu i zajednicu. Iako svjesni pozitivnog utjecaja volontiranja, manji broj ispitanih nastavnika uistinu ima volontersko iskustvo (njih 27,5%), a zanimljivo je i da tek mali broj njih uistinu organizira ili vodi neke volonterske aktivnosti u školi. S obzirom na to da je uključenost nastavnog osoblja i stručnih službi u promicanje i poticanje na volontiranje te u organiziranje volonterskih aktivnosti izvan opsega redovnog posla, koordinatori volontera u školama najčešće su i sami volonteri. Razlozi zbog kojih se ne odlučuju na navedeno u praksi (iako se u teoriji slažu sa svim česticama ponuđenim u upitniku) mogu biti u preopterećenosti administrativnim obvezama, novim obavezama vezanima za kurikularnu reformu, ali i obiteljskim i kućanskim obavezama zbog kojih ne mogu ostajati dulje na poslu (u uzorku je 92,5% žena, a više recentnih socioloških istraživanja pokazuje da kućanske poslove većinski ili potpuno samostalno obavlja oko 80% žena, a oko 60% žena većinski ili potpuno samostalno brine o djeci³⁹).

³⁹Klasnić, <http://bit.ly/2HgwOii> (2016/2017)

6. ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG MJERA ZA UNAPRJEĐENJE RADA

Analizom dobivenih rezultata provedenih s učenicima četvrtih i petih razreda možemo zaključiti da je većina djece imala neko volontersko ili filantropsko iskustvo (pomoć u učenju, prikupljanje darova/proizvoda za potrebite, uređenje okoliša ili prostorija škole, posjet domu za starije i nemoćne ili prihvatilištu za beskućnike). Dječaci u nešto većoj mjeri od djevojčica smatraju kako su volonteri zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju. Utvrđeno je kako učenici sa slabijim općim uspjehom u školi imaju manje povjerenja u razvoj suradnje, utjecaj volontera na zajednicu i roditelji ih manje potiču na pomaganje nego učenike s odličnim uspjehom. Međutim, općenito govoreći, učenici četvrtih i petih razreda pokazuju prilično pozitivne stavove o volontiranju/volonterima. Kada je riječ o učenicima šestih, sedmih i osmih razreda većina djece je također imala volontersko, odnosno pomagačko ili filantropsko iskustvo, no kada bi ove rezultate usporedili s učenicima četvrtih i petih razreda, vidljivo je nešto manje uključivanje u ove aktivnosti. Prve informacije o volontiranju dobili su uglavnom u obitelji. Priliku za volontiranje je imalo samo 43,24%, dok većina njih (56,76%) uopće nije imalo priliku volontirati. Veliki broj učenika smatra kako je volontiranje korisno, ali na pitanje o uključivanju u volontiranje 43,78% učenika reklo je da bi se uključilo, dok 47,57% nije sigurno. Uglavnom su djevojčice zainteresiranije za volontiranje od dječaka., što se i podudara s nacionalnim podacima o volontiranju, prema kojima se u volontiranje većinski uključuju žene. Učenici s dobrim uspjehom pokazuju i nešto manje pozitivne stavove o volontiranju u odnosu na učenike s boljim školskim uspjehom (vrlo dobar i odličan), što se može povezati s odgojem i poticanjem na (samo)razvoj od strane roditelja i u obitelji. Također, općenito gledajući, učenici viših razreda pokazuju prilično pozitivne stavove prema volontiranju/volonterima, no ipak nešto negativnije nego učenici 4. i 5. razreda. Navedeno ukazuje na to da bi na poticanju učenika na volontiranje trebalo raditi od najranije dobi, čak i vrtičke.

Što se nastavnog osoblja tiče, njih 27,5% ima osobno iskustvo u volontiranju, a većina ima prilično pozitivne stavove prema volonterima i volontiranju (kao i učenici). Nastavno osoblje koje ima volonterskog iskustva u nešto većoj mjeri se slaže s tim da je volontiranju potrebno dati više pozornosti nego ispitanici koji nemaju volonterskog iskustva.

Navedeni zaključci poticaj su za planiranje volonterskih aktivnosti u školi. Projekt „Volontiranjem (srcem) se bolje vidi“ planiran je u kurikulumu šk. god. 2019./2020. s ciljem osnivanja volonterskog kluba za učenike putem kojeg bi se održala i edukacija za zainteresirane nastavnike o volontiranju.

Na taj način uključio bi se veći broj učenika i nastavnika, a škola bi dobila osposobljene djelatnike koji će vršiti ulogu koordinatora volontera te odgovarajuće financijske i prostorne resurse. Naime, koordinator volontera u školi trebao bi biti osposobljen za preuzimanje i obavljanje poslova i zadataka koji uključuju planiranje volonterskog programa i direktan rad s učenicima volonterima ili vanjskim volonterima. Za što efikasnije funkcioniranje kluba potrebno je uključiti više djelatnika kako bi na taj način podijelili obaveze i odgovornosti. Tako se osigurava neometan rad volonterskog programa u slučaju da jedan od koordinatora nije u mogućnosti privremeno ili trajno obavljati ulogu koordinatora volontera u školi. Uključenost u volonterski program jest prvenstveno rezultat intrinzične motivacije učenika i nastavnika u ulozi koordinatora volontera i zbog toga je vrednovanje i nagrađivanje važno. Zahvalnice, pohvale ili posebna priznanja učenika koji sudjeluje u volonterskom programu utječu pozitivno na njegovu motivaciju i pripadnost prema volonterskom programu.

Škola bi kontinuirano trebala promišljati načine vrednovanja i nagrađivanja osoba uključenih u školski volonterski program u skladu sa svojim mogućnostima. Ovakav oblik rada potakao bi razrednike za veću angažiranost u volonterskim aktivnostima škole jer potiču socijalno prihvatljivo ponašanje, solidarnost i empatiju kako na razini razreda tako i na razini škole. Kako su poticanje radnog ozračja te izgrađivanje odnosa prožeto tolerancijom i razumijevanjem elementi razvojnog plana i programa škole volontiranje te poticanje empatije i solidarnosti su njen sastavni dio. Za uspješnost volontiranja neophodno je sustavno planirati aktivnosti unutar godišnjeg plana i programa škole i školskog kurikulumu; pored navedenog projekta u planu i programu Učeničkog vijeća, satovima razredne zajednice te u sklopu školskog preventivnog programa. Rezultate istraživanja trebalo bi osim na Učiteljskom vijeću prezentirati na Vijeću roditelja kako bi se motivirali roditelji za promišljanje o aktivnostima škole te kako bi osvijestili značaj volontiranja u usvajanju humanih vrijednosti kao stila života. Ovakvi oblici rada su poticaj za obiteljsko volontiranje. Značaj volonterskih aktivnosti koje škola provodi poticaj su za bolju suradnju s lokalnom zajednicom te škola postaje prepoznata po svojoj specifičnosti te pomoći potrebitima i ranjivim skupinama društva što doprinosi kvalitetnom ozračju škole u kojem se učenici i djelatnici škole osjećaju korisno i aktivno. Slijedom navedenog, škola bi proširila suradnju s institucijama i udrugama na nivou grada. Osim toga, moguće je međuškolsko povezivanje sa školama u Hrvatskoj te na međunarodnoj razini u cilju učenja i preuzimanja dobre prakse.

7. PRILOZI

UPITNIK ZA UČENIKE O VOLONTIRANJU (4. i 5. razred)

Dragi učenice i draga učenice, pred tobom se nalazi anonimni upitnik pomoću kojeg želimo saznati tvoj stav o volontiranju. Svako pitanje pažljivo pročitaj i iskreno odgovori. Ako ne razumiješ neko pitanje, obrati se za pomoć.

1. Spol: M Ž

2. Razred: _____

3. Opći uspjeh na kraju prošle godine: 1 2 3 4 5

Volontiranje je dobrovoljno pomaganje nekome, a da zato ne očekuješ novac. Volonteri su osobe koje pomažu nekome i za to nisu plaćeni.

Dolje su navedeni neki primjeri volontiranja.

Zaokruži da ili ne:

a) Jesi li ikad pomogao/pomogla kolegi iz razreda u učenju? DA NE

b) Jesi li ikada sudjelovao/la u akciji prikupljanja darova/proizvoda za potrebite? DA NE

Ako jesi, navedi gdje: _____

c) Jesi li ikad sudjelovao/sudjelovala u akciji uređenja okoliša ili prostorija svoje škole? DA NE

d) Jesi li ikad posjetio/la dom za starije i nemoćne ili prihvatilište za beskućnike? DA NE

Molimo te da označiš koliko se slažeš sa sljedećim tvrdnjama:

Na skali od 1 do 5:

1 - uopće NE 2 - uglavnom ne 3 - ni da ni ne 4 - uglavnom da 5 - u potpunosti DA

1. Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju.	1	2	3	4	5
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...)	1	2	3	4	5
3. Volontiranje, tj. pomaganje drugome je dobar način za provođenje slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
4. Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.	1	2	3	4	5
5. Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
6. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.	1	2	3	4	5
7. Volontiranje se treba učiti i spominjati na nastavi.	1	2	3	4	5
8. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose među učenicima.	1	2	3	4	5
9. Volonterske aktivnosti u školi poboljšavaju odnose između učitelja i učenika.	1	2	3	4	5
10. Kada je nekome potrebna pomoć, rado pomognem ako sam u mogućnosti.	1	2	3	4	5
11. Roditelji me potiču na pomaganje drugima u mojoj blizini.	1	2	3	4	5

UPITNIK ZA UČENIKE O VOLONTIRANJU (6., 7. i 8. razredi)

Dragi učenice i draga učenice, pred tobom se nalazi anonimni upitnik pomoću kojeg želimo saznati tvoj stav o volontiranju. Svako pitanje pažljivo pročitaj i iskreno odgovori. Ako ne razumiješ neko pitanje, obrati se za pomoć.

1. Spol: M Ž

2. Razred: _____

3. Opći uspjeh na kraju prošle godine: 1 2 3 4 5

4. U razredu sam:

a) predsjednik razreda b) potpredsjednik c) blagajnik d) predstavnik Učeničkog vijeća

e) ništa od navedenog

5. Jesi li ikad pomogao/pomogla kolegi iz razreda u učenju? DA NE

6. Jesi li ikada sudjelovao/la u akciji prikupljanja darova/proizvoda za potrebite? DA NE

Ako da, navedi gdje: _____

7. Jesi li ikad sudjelovao/sudjelovala u akciji uređenja okoliša ili prostorija svoje škole? DA NE

8. Jesi li ikad posjetio/la dom za starije i nemoćne ili prihvatilište za beskućnike? DA NE

9. Jesi li ikad proveo/provela vrijeme sa starijima i beskućnicima igrajući društvene igre ili razgovarajući? DA NE

10. Što je po tebi volontiranje?

11. Prve informacije o volontiranju dobio/la sam u:

- a) vrtiću
- b) osnovnoj školi
- c) obitelji
- d) putem društvenih mreža (Instagram, Facebook, Internet...)
- e) negdje drugo, navedi gdje: _____

12. Jesi li do sada imao/la prilike volontirati?

- a) da
- b) ne

13. Ako da, što i gdje si volontirao/la?

14. Smatraš li da je volontiranje korisno za zajednicu?

- a) da, vrlo je korisno
- b) ne, nije korisno
- c) ne znam

15. Bi li se uključio/la u volonterske aktivnosti?

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne znam

16. Ako da, gdje bi želio/željela volontirati?

- a) dobrovoljno pomagati u domu za starije i nemoćne osobe
- b) dobrovoljno pomagati u školi i/ili vrtiću
- c) pomagati u radu crkve
- d) sudjelovati u aktivnostima neke udruge (društva)
- e) sudjelovati u pripremi nekog događanja (npr. koncerta, utrke, predstave)

Molimo te da označiš koliko se slažeš sa sljedećim tvrdnjama:

Na skali od 1 do 5:

1 - uopće NE 2 - uglavnom ne 3 - ni da ni ne 4 - uglavnom da 5 - u potpunosti DA

1. Volonteri su zadovoljniji, sretniji od ljudi koji ne volontiraju.	1	2	3	4	5
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema u svom okruženju (u školi, kvartu, klubu...)	1	2	3	4	5
3. Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
4. Uključivanjem u volontiranje mogu se upoznati zanimljivi ljudi.	1	2	3	4	5
5. Volontirati mogu samo oni koji imaju puno slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
6. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s drugim školama, udrugama, sportskim klubovima.	1	2	3	4	5
7. Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.	1	2	3	4	5
8. Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima među učenicima.	1	2	3	4	5
9. Volonterske aktivnosti doprinose boljim međusobnim odnosima između nastavnika i učenika.	1	2	3	4	5
10. Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju vještine.	1	2	3	4	5
11. Kada je nekome potrebna pomoć, osjećam da mu baš ja trebam pomoći.	1	2	3	4	5
12. Suosjećam s problemima drugih ljudi i spreman/na sam pomoći.	1	2	3	4	5
13. Roditelji me potiču na volontiranje u mom okruženju.	1	2	3	4	5

Upitnik Udruge za razvoj civilnoga društva SMART, 2001. godine. (preuzeto i prilagođeno I, II, III)

I. Ljudi imaju vrlo različite stavove o volontiranju. Molimo Vas da označite vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje slijede.

Na skali od 1 do 5:

ocjena 1 znači “izrazito se ne slažem”;

ocjena 2 znači “ne slažem se”;

ocjena 3 znači “niti se slažem, niti se ne slažem”;

ocjena 4 znači “slažem se”;

ocjena 5 znači “izrazito se slažem” s navedenom tvrdnjom.

1. Volonteri su zadovoljniji sobom od ljudi koji ne volontiraju.	1	2	3	4	5
2. Volonteri mogu pomoći u rješavanju problema lokalne zajednice.	1	2	3	4	5
3. Volontiranje je dobar način za provođenje slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
4. Uključivanjem u volonterski rad mogu se upoznati zanimljivi ljudi.	1	2	3	4	5
5. Volonteri su obično ljudi zaneseni nekom idejom.	1	2	3	4	5
6. Volontiranju je potrebno dati više pozornosti.	1	2	3	4	5
7. Volontirati mogu uglavnom oni koji imaju mnogo slobodnog vremena.	1	2	3	4	5
8. Volontirati mogu uglavnom oni koji financijski dobro stoje.	1	2	3	4	5
9. Volontiranje može pomoći u pronalaženju i dobivanju zaposlenja.	1	2	3	4	5
10. Volonterima se može povjeriti ozbiljan posao.	1	2	3	4	5

II. Podaci ukazuju na to da se u Hrvatskoj, u usporedbi s nekim drugim zemljama, razmjerno malo volontira. Molimo Vas da označite Vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje ukazuju na neke od mogućih razloga takvome stanju.

Na skali od 1 do 5:

ocjena 1 znači “izrazito se ne slažem”;

ocjena 2 znači “ne slažem se”;

ocjena 3 znači “niti se slažem, niti se ne slažem”;

ocjena 4 znači “slažem se”;

ocjena 5 znači “izrazito se slažem” s navedenom tvrdnjom.

1. Društvena klima u Hrvatskoj negativno utječe na volontiranje.	1	2	3	4	5
2. Za volonterski rad se ne dobivaju certifikati, potvrde ili preporuke, pa ljudi nisu motivirani za volontiranje.	1	2	3	4	5
3. Ljudi kod nas ne znaju mnogo o mogućnostima i prednostima volontiranja.	1	2	3	4	5
4. U Hrvatskoj se razmjerno malo volontira jer postoji stereotip o volonterskom radu kao manje vrijednom.	1	2	3	4	5
5. Ljudi su pasivni i nemaju ambicija ni za što, pa ni za volontiranje.	1	2	3	4	5
6. Ljudi koji na svom poslu dolaze u vezu s volonterima najčešće nemaju potrebnog iskustva i znanja, pa s volonterima neadekvatno postupaju.	1	2	3	4	5
7. Iskorištavanje volonterskog rada negativno djeluju na motivaciju za volontiranje.	1	2	3	4	5
8. Ponekad su uz volontiranje na djelu i neki “mutni” poslovi pa ljudi nemaju povjerenja u ispravnost volontiranja.	1	2	3	4	5
9. U školama se volontiranju ne pridaje dovoljno pažnje, pa djeca i mladi nemaju gdje naučiti o volontiranju.	1	2	3	4	5
10. Ljudi nisu svjesni da volontiranje pruža mogućnost osobnog razvoja.	1	2	3	4	5

III. Molimo Vas da procijenite u kojoj bi mjeri predložene aktivnosti mogle utjecati na unapređivanje volontiranja i motiviranje stanovništva za volontiranje:

Na skali od 1 do 5:

ocjena 1 znači “uopće ne bi unaprijedilo volontiranje”;

ocjena 2 “slabo bi unaprijedilo volontiranje”;

ocjena 3 “osrednje bi unaprijedilo volontiranje”;

ocjena 4 “unaprijedilo bi volontiranje”;

ocjena 5 “u velikoj mjeri bi unaprijedilo volontiranje i motiviranje stanovništva za volontiranje”.

1. Davanje volonterima prednosti pri zapošljavanju motiviralo bi ljude za volontiranje.	1	2	3	4	5
2. Bolje informiranje o volontiranju (upoznavanje javnosti s pojmom i važnosti volontiranja) doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.	1	2	3	4	5
3. Osnivanje posebnih organizacija koje bi promicale volontiranje doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.	1	2	3	4	5
4. Propaganda u medijima (sustavne medijske kampanje) pozitivno bi utjecale na volontiranje.	1	2	3	4	5
5. Dobra ponuda volonterskih poslova doprinijela bi unapređivanju volontiranja.	1	2	3	4	5
6. Pokrivanje troškova (prijevoza, marende) motiviralo bi ljude na volontiranje.	1	2	3	4	5
7. Stručno osposobljavanje organizacija za prihvata i rad s volonterima unaprijedilo bi volontiranje.	1	2	3	4	5
8. Donošenje i provođenje poticajnih mjera za promicanje volonterskog rada na državnoj razini unaprijedilo bi volontiranje.	1	2	3	4	5
9. Uvođenje sadržaja o volontiranju i poticanje na volontiranje u školama unaprijedilo bi volontiranje.	1	2	3	4	5
10. Otvorenost gospodarstva i javnih službi za rad volontera doprinijelo bi unapređivanju volontiranja.	1	2	3	4	5

IV. Unutar školske ustanove moguće je provoditi i poticati volonterske aktivnosti. Molimo Vas da označite vaš stupanj slaganja s tvrdnjama koje slijede.

Na skali od 1 do 5:

ocjena 1 znači “izrazito se ne slažem”;

ocjena 2 znači “ne slažem se”;

ocjena 3 znači “niti se slažem, niti se ne slažem”;

ocjena 4 znači “slažem se”;

ocjena 5 znači “izrazito se slažem” s navedenom tvrdnjom.

1. Volonterske aktivnosti potiču bolju suradnju škole s lokalnom zajednicom.	1	2	3	4	5
2. Pozitivan stav nastavnika o volontiranju potiče volonterske aktivnosti u školi.	1	2	3	4	5
3. Osnivanjem volonterskog kluba unutar škole obogatio bi se školski preventivni program.	1	2	3	4	5
4. Volontiranje se treba poticati na satu razredne zajednice.	1	2	3	4	5
5. Volontiranje se treba poticati na Učeničkom vijeću škole.	1	2	3	4	5
6. Volontiranje se treba planirati u školskom kurikulumu.	1	2	3	4	5
7. Volonterske aktivnosti pridonose boljoj povezanosti među učenicima.	1	2	3	4	5
8. Volonterske aktivnosti pridonose boljoj povezanosti nastavnika i učenika.	1	2	3	4	5
9. Volontiranje pridonosi smanjenju socijalnih	1	2	3	4	5

razlika među učenicima.					
10. Aktivno sudjelovanje učenika i djelatnika škole u provođenju volonterskih aktivnosti pridonosi boljem školskom ozračju	1	2	3	4	5
11. Volontiranjem se potiče empatija prema ranjivim skupinama-potrebiteima	1	2	3	4	5
12. Pedagoške poticajne mjere (pohvale, nagrade) za učenike volontere pridonose jačanju volonterskih aktivnosti	1	2	3	4	5
13. Stručni suradnici škole trebali bi promicati volonterske akcije	1	2	3	4	5
14. Ravnatelj škole bi trebao podržavati i promicati volonterske akcije	1	2	3	4	5
15. Volontiranje bi trebalo biti sastavni dio građanskog odgoja i obrazovanja unutar škole.	1	2	3	4	5
16. Volontiranje potiče razvoj samopoštovanja	1	2	3	4	5
17. Volontiranjem se stječu nova znanja i razvijaju socijalne vještine	1	2	3	4	5
18. Volontiranje je koristan način provođenja slobodnog vremena	1	2	3	4	5
19. Volonterske aktivnosti potiču osjećaj korisnosti i pripadnosti	1	2	3	4	5
20. Volonterske aktivnosti škole pridonose boljoj prepoznatljivosti i ugledu škole	1	2	3	4	5

8. LITERATURA

- Etički kodeks volontera NN 55/08 (dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_05_55_1915.html)
- Kotlar V., Bašić S. (2010): Uloga odgojno-obrazovnih ustanova u razvoju volonterstva u Hrvatskoj, Acta Iadertina, 7, str. 21.-38.
- Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku: Izvješća o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja 2018. (URL: <https://mdomsp.gov.hr/>)
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva – natječajna dokumentacija za nagradu „Otisak srca“ 2017. (URL: <https://zaklada.civilnodrustvo.hr/tender/razvoj-volonterstva/2017-08-16>; pristupljeno: 14.10.2019.)
- Novota, S. (ur.) et al. (2016.): Kako ih pronaći? Kako ih zadržati? Menadžment volonterskih programa u neprofitnim organizacijama. Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka.
- PrgićZnika, J., Kordić, I., Jeđud Borić, I. (2015) Menadžment volontera: priručnik za vođenje volontera i volonterskih programa. Volonterski centar Zagreb, Zagreb.
- PrgićZnika, J., Kordić I., Jeđud Borić I. (2017.): Volonterska slika grada Zagreba: Prikaz stanja volonterstva i daljnja vizija razvoja 2017. Volonterski centar Zagreb, Zagreb.
- Šimunković, G., Forčić, G., Milinković, D., Kamenko, J., Šehić Relić, L. (2011.): Generacija za V – Zašto i kako organizirati volonterski program u školi? Volonterski centar Osijek, Osijek.
- Zakon o volonterstvu NN 58/07, 22/13 (URL: <https://www.zakon.hr/z/258/Zakon-o-volonterstvu>; pristupljeno: 29.10.2019.)
- KamenkoMayer, J., Šehić-Relić, L., Kovačević, M. et al. (2019.) Generacija za V: Zašto i kako organizirati volonterske programe u ustanovama odgoja i obrazovanja? Volonterski centar Osijek, Osijek.
- Forčić, G. (2007.) Kako unaprijediti volontiranje? Udruga za razvoj civilnog društva SMART, Rijeka
- Tešija, T. (2015.) Volonterkovi savjeti. Udruga „MI“ – Split, Split.
- Begović, H. (2006.) O volontiranju i volonterima/kama. Volonterski centar Zagreb, Zagreb.
- Udruga za razvoj civilnog društva SMART (2019.), Preporuke za unaprjeđenje školskog kurikulumuma odgojno-obrazovnih ustanova u području građanskog odgoja i obrazovanja, URL: www.volonterski-centar-ri.org/wp-content/uploads/Preporuke-kurikulum_final.pdf(pristupljeno: 19.11.2019.)

- Udruga za promicanje ekološke proizvodnje hrane, zaštite okoliša i održivog razvoja „Eko-Zadar“ (2018.) Abeceda volontiranja,
URL: <https://vczd.org/cms/data/dl/106.%20Publikacija%20Abeceda%20volontiranja.pdf>;
(pristupljeno 16.12.2019.)